

FELSŐMAGYARORSZÁGI VÁRAK ÉS VÁRBIRTOKOK A XVI. SZÁZADBAN.

(Harmadik közlemény.)

Nyitra vármegyében.

1. *Sasvár vár.* A Czobor-család ősi birtoka, a XVI. sz.-ban a Czobor-Pilsberger-család tulajdona. Tartozékai voltak: (A porták 1596-ból, a házak 1498-ból.)

Broczkó	3	p.	29 ház	3,579 k. h.
Dojes	5 $\frac{1}{2}$	"	101 "	3,551 " "
Egbell	4	"	128 "	15,069 " "
Holics	17	"	140 "	6,191 " "
Kopcsány	13 $\frac{1}{4}$	"	55 "	3,720 " "
Kutti	6	"	59 "	4,682 " "
Letenőcz	10	"	41 "	1,146 " "
Lopassó	9 $\frac{1}{2}$	"	41 "	916 " "
Maniga	7	"	49 "	2,581 " "
Merőcze	5	"	46 "	858 " "
Morvaőr	6	"	59 "	2,942 " "
Nagykovalló	14	"	79 "	2,358 " "
Oreszkó	1 $\frac{1}{2}$	"	24 "	651 " "
Péterfalu	16	"	79 "	2,522 " "
Radimó	10	"	70 "	2,237 " "
Sasvár	24	"	113 "	4,371 " "
Stepano	10	"	122 "	3,805 " "
Szmolinszkó	3	"	40 "	2,690 " "
Tövisfalu	7	"	29 "	439 " "
Unin	10	"	118 "	3,982 " "
Vészka	7	"	35 "	1,520 " "
Vleskován	3 $\frac{1}{4}$	"	38 "	905 " "
22 község	205	p. 1395	ház 70,729	k. h.

2. *Berencs vár.* A Korláthkeőy-családé 1526-ig, a mikor az utolsó férfinak, Korláthkeőy Péternek leányával Erzsébettel Nyáry Ferenczre, majd utódaira szállott át. Tartozékai voltak:

Büdöskő	...	...	7 $\frac{1}{2}$ p.	37 ház	819 k. h.
Chropó	...	...	15 $\frac{1}{2}$ "	43 "	3,067 " "
Csicsó	...	...	3 "	43 "	2,310 " "
Császtkó	...	...	3 $\frac{1}{2}$ "	46 "	3,163 " "
Kunó	...	...	2 "	31 "	3,316 " "
Nagy- és Kis-Pritrzd	18	"	110 "	"	5,055 " "
Ribek	...	...	3 "	31 "	972 " "
Rohó	...	...	3 "	45 "	792 " "
Rovenszkó	...	...	8 $\frac{1}{2}$ "	65 "	1,806 " "
Szenicz	...	...	16 "	118 "	3,998 " "
Szobotist	...	...	12 "	86 "	5,587 " "
Turoluka	...	...	6 "	108 "	9,167 " "
Verbó	...	...	7 "	91 "	6,663 " "
Berencsváralja jobbágyok					2,430 " "
14 község,		105 p.	854 ház	44,284 k. h.	

3. *Korlátkő vár.* A Korláthkeőyeké, majd Nyáry Ferenczé. Tartozékai voltak:

Aszós	...	...	5 $\frac{1}{2}$ p.	25 ház	2,029 k. h.
Hluboka	...	...	20 "	55 "	7,560 " "
Korlátkő zsellérek a várhoz					3,213 " "
Rozbehi	...	...	4 "	20 "	1,533 " "
Sándorfa	...	...	1 $\frac{1}{4}$ "	69 "	5,897 " "
Lyzko	...	...		26 "	ma nincs

Pozsony vármegyében:

Nádas	...	...	22 "	ismeretl.	4,550 " "
7 község,		52 $\frac{1}{2}$ p.	195 ház	24,782 k. h.	

4. *Jókő vár.* A gúthi Ország-családé volt. A család kihalt után 1582-ben Ungnad Kristóf vette zálogba a királytól. Tartozékai voltak:

Jókó	—	—	—	—	4	p.	52 ház	5,965 k. h.
Kocsesin	—	—	—	—	1 ¹ / ₂	«	13 «	1,124 « «
Lancsér	—	—	—	—	6	«	25 «	1,200 « «
Lapassó	—	—	—	—	28	«	115 «	4,102 « «
Radosócz	—	—	—	—	26	«	36 «	1,260 « «
Sterusz	—	—	—	—	5	«	30 «	2,461 « «
Vittencz	—	—	—	—	18	«	152 «	5,716 « «

Pozsony vármegyében:

Dejte	—	—	—	—	—	—	6 p.	3,382 k. h.
Jaszlócz	—	—	—	—	—	—	1 «	1,287 « «
Kátlócz	—	—	—	—	—	—	11 «	2,034 « «
Nahács	—	—	—	—	—	—	7 «	3,419 « «
Pagyerócz	—	—	—	—	—	—	5 «	688 « «
12 község,						118 ¹ / ₂ p.	32,558 k. h.	

Nyitra vármegyében 423 ház. Pozsony vármegyében a házak számáról nincs adat.

5. *Sempte vár.* Az Újlaky-családnak 1524-ben történt kihalása után Thurzó Eleké, majd örököseié (2 veje: Báthorié, Pernsteiné). Tartozékai voltak:

Patta	—	—	—	—	9 ¹ / ₂	p.	53 ház	3,062 k. h.
Sempte	—	—	—	—	20	«	133 «	4,083 « «
Sopornya	—	—	—	—	15	«	69 «	5,425 « «

Pozsony vármegyében (1596-ban):

Ábrahám	—	—	—	—	13	p.	nincs adat	2,742 k. h.
Cseklész	—	—	—	—	6	«	«	5,298 « «
Eperjes	—	—	—	—	1 ¹ / ₂	«	«	2,819 « «
Farkashida	—	—	—	—	5 ¹ / ₂	«	«	2,236 « «
Felsőszeli	—	—	—	—	14	«	«	6,881 « «
Hidaskürt	—	—	—	—	23	«	«	4,087 « «
Keresztúr	—	—	—	—	6	«	«	1,783 « «
Majtény	—	—	—	—	4 ¹ / ₂	«	«	3,162 « «
Nagymácséd	—	—	—	—	15	«	«	2,574 « «
Nagysúr	—	—	—	—	6	«	«	1,561 « «
Nyék	—	—	—	—	8	«	«	2,324 « «
Szempez	—	—	—	—	60	«	«	8,015 « «
Szered	—	—	—	—	13	«	«	3,253 « «

Taksony	19	p. nincs adat	3,163 k. h.
Tallós	7 ³ / ₄	„ „ „	4,823 „ „
Valtasúr	4	„ „ „	845 „ „
Varrasúr	2 ¹ / ₄	„ „ „	769 „ „
Vezekény	4	„ „ „	2,241 „ „
Vízkelet	14	„ „ „	3,352 „ „
Középcsöpöny, zsellérek			895 „ „
23 község,	291 p.		75,393 k. h.

6. *Galgóc vár*, Újlaki Lőrincz halála után Thurzó Eleké, a kitől veje Báthori András örökölte. Tartozékai voltak:

Banka	4 ¹ / ₂	p. 48 ház	1,691 k. h.
Bajmócska	2	„ 39 „	1,610 „ „
Drahóc	6	„ 43 „	4,163 „ „
Galgóc	82 ¹ / ₂	„ 414 „	5,869 „ „
Jalsó	2 ¹ / ₂	„ 30 „	1,621 „ „
Kelecsény	5	„ 41 „	1,756 „ „
Nyitrabajom	15	„ 107 „	4,588 „ „
Nyitraserdahely	13	„ 78 „	2,424 „ „
Nyitraújlak	8 ¹ / ₂	„ 117 „	5,579 „ „
Pásztó	10	„ 86 „	2,647 „ „
Pöstyén	24	„ 180 „	} 6,721 „ „
Pöstyénfürdő	—	„ 12 „	
Pusztakürt	4	„ 23 „	1,396 „ „
Rátkóc	2 ¹ / ₂	„ 20 „	774 „ „
Szentpéter	leégve	74 „	2,282 „ „
Tököld	3	p. 13 „	451 „ „
Udvarnok	15 ¹ / ₂	„ 101 „	4,388 „ „
Újvároska	6	„ 37 „	338 „ „
Vörösvár	3	„ 39 „	2,055 „ „
19 község,	286	p. 1512 ház	50,343 k. h.

7. *Temetvény vár*. Az Újlakyaké, majd Thurzó Eleké, később Báthori Andráse. Tartozékai voltak:

Duczó	2	p.	11 ház	462 k. h.
Hradek	5	„	41 „	4,147 „ „
Hubina	6 ^{1/2}	„	34 „	4,654 „ „
Huorka	6	„	39 „	3,230 „ „
Kismodró	2	„	17 „	534 „ „
Moraván	5 ^{1/2}	„	49 „	1,843 „ „
Luka	6 ^{1/4}	„	33 „	3,047 „ „
Nagymodró	5 ^{3/4}	„	41 „	2,083 „ „
Ólehota	3 ^{1/2}	„	28 „	2,927 „ „
Újlehota	3 ^{1/2}	„	20 „	3,093 „ „
10 község,	46	p.	312 ház	25,980 k. h.,

8. *Csejte vár.* A güthi Országhoké, ezen család kihalta után Nádasdy Ferenczé és utódaié volt. Tartozékai voltak:

Botfalu (Alsó és Felső)	1	p.	27 ház	3,306 k. h.
Brezova	8	„	111 „	11,118 „ „
Császtkócz	2 ^{1/4}	„	31 „	1,293 „ „
Csejte	18	„	151 „	4,635 „ „
Hrachovistye	2 ^{1/2}	„	25 „	1,608 „ „
Hrussó	3	„	14 „	1,169 „ „
Komárnó	3/4	„	18 „	229 „ „
Koritnó	9	„	69 „	1,195 „ „
Kosztolna	3	„	44 „	3,321 „ „
Krajna	4	„	60 „	5,023 „ „

A Nyitra völgyében:

Leszéte	9	„	100 „	1,789 „ „
Lubina	3 ^{1/2}	„	73 „	4,954 „ „
Miava	4	„	99 „	14,329 „ „
Vagyócz	5 ^{1/2}	„	101 „	2,007 „ „
Verbó	12	„	185 „	6,663 „ „
Visnyó	2	„	20 „	963 „ „
Zsolnafalu	3	„	24 „	827 „ „
17 község,	88 ^{1/2}	p.	1153 ház	64,438 k. h.

9. *Érsekújvár vár.* Az esztergomi érseké. Az érsekség birtokai Nyitra vármegyében:

Chinorán	20	p.	62 ház	1,794 k. h.
Csehi	4	«	21 «	1,001 « «
Gyarak	1	«	6 «	903 « «
Hosszúfalú	10	«	33 «	1,575 « «
Kisczétény	8 ¹ / ₂	«	32 «	3,827 « «
Nagyczétény				
Nagykér	11 ¹ / ₂	«	37 «	3,812 « «
Negyed	15	«	nincs adat	6,256 « «
Nyitraegerszeg	11	«	67 «	1,815 « «
Pográny	1	«	19 «	2,270 « «
Üzbég	8	«	62 «	2,888 « «
Vágkirályfa	6	«	44 «	1,619 « «
Vágsellye	37	«	176 «	5,646 « «
13 község,	133	p.	549 ház	33,406 k. h.

Ezekon kívül volt még az esztergomi érsekségnek: Trecsén, Turócz, Bars, Hont, Nógrád, Gömör vármegyékben 82 községe 229,117 kat. holddal, melyeknek jobbágysai rendszerint Érsekújvárnál végezték az ingenmunkát.

10. *Nagysurány castellum*. A ghimesi Forgách-családé. Tartozékai voltak:

Bánkeszi	3	p.	17 ház	3,108 k. h.
Egyháznagyszeg	12 ¹ / ₄	«	61 «	1,017 « «
Kiskeszi	5	«	19 «	326 « «
Kiskér	1	«	16 «	
Kisvárad	3	«	17 «	1,542 « «
Nagysurány	2 ¹ / ₂	«	38 «	8,206 « «
Özdöge	1	«	20 «	1,302 « «
7 község,	27 ³ / ₄	p.	188 ház	15,501 k. h.

11. *Nyitra vár*. A nyitrai püspöké. Tartozékai voltak:

Alsóvesztenicz	7	p.	42 ház	2,434 k. h.
Apátlévna	4 ³ / ₄	«	35 «	847 « «
Ardanócz	2 ¹ / ₂	«	13 «	1,168 « «
Bélaudvarnok	9	«	43 «	2,007 « «
Bellesz	4 ¹ / ₂	«	30 «	884 « «
Chudólehota	4	«	10 «	645 « «

Csabb	5	p.	19 ház	1,417 k. h.
Csápor	3	"	28 "	1,943 " "
Csekaj	4 ¹ / ₂	"	35 "	1,007 " "
Darázs	3 ¹ / ₂	"	37 "	2,336 " "
Felsővesztenicz	8	"	36 "	1,701 " "
Hradist	4 ¹ / ₂	"	38 "	4,375 " "
Királyi	6 ¹ / ₄	"	58 "	3,311 " "
Krakován	9	"	55 "	1,131 " "
Lakács	6	"	53 "	2,926 " "
Mocsonok	9	"	90 "	8,072 " "
Nyitra	—	"	105 "	7,095 " "
Nyitraszucsány	9 ¹ / ₂	"	76 "	3,098 " "
Osztró	10	"	60 "	1,390 " "
Püspökfalu	3	"	16 "	574 " "
Racsicz	8	"	39 "	2,127 " "
Radosna	10	"	109 "	4,395 " "
Szill	3 ¹ / ₂	"	16 "	653 " "
Szkaacsány	16 ¹ / ₂	"	73 "	2,675 " "
Tormos	4	"	38 "	1,556 " "
Trebeta	14 ¹ / ₂	"	72 "	1,320 " "
26 község,	167 ¹ / ₂	p.	1176 ház	57,057 k. h.

12. *Appony vár.* Az Apponyi-családé. Tartozékai voltak :

Appony	7	p.	50 ház	2,136 k. h.
Sipkó	6 ¹ / ₂	"	48 "	1,428 " "
Vágór	9 ¹ / ₂	"	18 "	654 " "
3 község,	23	p.	116 ház	4,218 k. h.

13. *Tapolcsány vár.* A güthi Országhé, majd a Balassáké. Tartozékai voltak :

Alsóhelbény	3 ³ / ₄	p.	9 ház	225 k. h.
Aranyosd	2 ¹ / ₂	"	31 "	8,717 " "
Belincz	2 ¹ / ₂	"	18 "	884 " "
Bzincz	2 ¹ / ₄	"	16 "	453 " "
Falkasdovorán	1 ¹ / ₂	"	15 "	780 " "
Kisvendég	1 ¹ / ₂	"	16 "	1,142 " "
Kuzmicz	1 ³ / ₄	"	8 "	831 " "

Nagyjác	2 p.	35 ház	1,027 k. h.
Nagytapolasány	leégve	124 "	3,145 " "
Nagyvendég	1 ¹ / ₂ "	18 "	1,412 " "
Nemecske	3 "	127 "	1,081 " "
Podhragy	zsellérek	41 "	5,180 " "
Pohába	1 ¹ / ₄ "	7 "	726 " "
Prasicz	4 "	60 "	4,149 " "
Tavarnok	1 "	16 "	960 " "
Teszér	1 ³ / ₄ "	19 "	1,918 " "
Vámosújfalu	2 ¹ / ₂ "	17 "	767 " "
Velusócz	2 ¹ / ₂ "	23 "	990 " "
Závada	1 ¹ / ₂ "	31 "	1,609 " "
19 község,	32 ³ / ₄ p.	881 ház	36,796 k. h.

14. *Bajmóc vár.* A század elején Zápolya Jánosé, 1527-től Thurzó Eleké, majd Thurzó Ferenczé. Tartozékai voltak:

Bajmóc	12 ¹ / ₂ p.	117 ház	3,460 k. h.
Berzeny	5 "	47 "	2,708 " "
Brusznó	2 ¹ / ₂ "	17 "	870 " "
Chrenócz	3 "	21 "	1,270 " "
Czah	4 ¹ / ₂ "	31 "	2,235 " "
Dubnicza	felmentve	13 "	510 " "
Gajdel	21 "	109 "	8,463 " "
Handlova	50 "	182 "	8,687 " "
Hradecz	1 ¹ / ₂ "	13 "	778 " "
Jalovecz	2 ¹ / ₂ "	19 "	1,133 " "
Kanyánka	3 "	19 "	1,389 " "
Kiscsause	4 "	24 "	2,571 " "
Kislehota	1 "	4 "	1,436 " "
Kós	16 ¹ / ₂ "	45 "	2,080 " "
Lazén	9 "	38 "	1,730 " "
Morovno	2 "	14 "	676 " "
Nádasér	8 "	31 "	1,463 " "
Nagycsause	3 "	22 "	1,381 " "
Nagylehota	1 "	14 "	3,105 " "
Neczpál	2 "	14 "	850 " "
Németpróna	25 "	121 "	3,726 " "

Pollusz	2	p.	8 ház	366 k. h.
Poruba	8	"	28 "	2,672 " "
Privigye	30 ¹ / ₂	"	169 "	4,500 " "
Rásztocsnó	5 ¹ / ₂	"	62 "	3,014 " "
Tuzsina	17	"	77 "	8,433 " "
26 község,	240	p.	1259 ház	69,506 k. h.

15. *Ghymes vár*. A Forgách-család ősi birtoka. Tartozékai voltak:

Csitár	1 ¹ / ₂	p.	33 ház	1,302 k. h.
Csornok	3	"	37 "	2,327 " "
Ghymes	1 ¹ / ₂	"	58 "	4,724 " "
Ghymeskosztolány	3	"	14 "	3,844 " "
Kalász	nincs	adat		2,125 " "
Kisbélicz	"	"		674 " "
Kislehotka	"	"		254 " "
Kismány	"	"		694 " "
Komját (castellum)	8	p.	100 ház	9,539 k. h.
Lapásgyarmat	1	"	41 "	1,860 " "
Menyhe	6	"	51 "	2,216 " "
Nagybélicz	nincs	adat		1,138 " "
Nagylehotka	"	"		310 " "
Nagyszulany	"	"		667 " "
Vajk	1	p.	18 ház	1,313 " "
Zsitvafödémcs	1	"	21 "	2,705 " "
16 község,		pontos adat	nincs	35,692 k. h.

Ghymes várhoz tartoztak *Bars vármegyében* (a porták 1534-ből):

	adózó.	más porta	
Aranyosmaróth	12	18	1,939 k. h.
Brogván	10	28	3,190 " "
Csárad	8	10	3,102 " "
Ény	—	—	1,020 " "
Feketekelecsény	10	8	1,907 " "
Gesztőcz	11	15	2,822 " "

	adózó	más porta	
Hecse	—	—	764 k. h.
Hizér	11	14	1,381 „ „
Kisfalud	3	4	941 „ „
Kiskoszmály	—	—	1,653 „ „
Kisszelezseny	8	11	749 „ „
Nagyherestény	7	19	1,087 „ „
Nagykoszmály	—	—	1,030 „ „
Nagylülle	5	4	1,457 „ „
Nagymánya	8	15	3,058 „ „
Nagyvalkház	12	13	1,164 „ „
Nemeskosztolány	4	1	1,351 „ „
Szencse	5	4	1,408 „ „
Szentmárton	7	6	753 „ „
Vörösvár	6	12	956 „ „
Zsitvaújfalu	8	14	1,765 „ „
21 község	155	219	34,061 k. h.

Együtt 36 község 70,661 k. h.

16. *Kessleőkő vár.* A Majthényi-családé. Tartozékai voltak :

Keselőkőpodhragy — 18 p. — ház 2,195 k. h.

Bars vármegyében (1534-ben):

Alsókamenecz	7 p.	2,375 k. h.
Bisztricsény	30 „	5,039 „ „
Cserenye	32 „	3,341 „ „
Felfalu	17 „	3,134 „ „
Felsőkamencz	12 „	1,918 „ „
Kisugrócz	8 „	1,205 „ „
Nyitraaszeg	9 „	1,089 „ „
8 község,	133 p.	20,296 k. h.

Nyitra vármegye 16 várához 214 község tartozott 575,273 kat. holddal. Hozzá véve a Trencsén megyében lévő Beczkő várhoz tartozott 3 községet 6,482 k. holddal, a vármegye összesen 430 községből 218, az összesen 957,647 k. h. területből 573,642 k. h. volt várbirtok.

Trencsén vármegyében.

1. *Beczko* (másképp Bolondos) *vár*. Stibor unokájával annak férjéhez alsólindvai Bánffy Pálhoz került, ettől kezdve a XVI. századon át a Bánffyak birták. Tartozékai voltak: (A porták 1557-ből, a házak 1598-ból.)

Beczko (Bolondos)	37	p.	218 ház	5,167 k. h.
Bossác	11	"	107 "	9.153 " "
Csütörtök	6	"	29 "	859 " "
Felsőszrnye	11	"	64 "	4,611 " "
Haluzicz	4	"	30 "	695 " "
Ivanócz	26	"	71 "	2,508 " "
Kálnicz	10	"	23 "	4,462 " "
Kocsócz	6	"	24 "	1,127 " "
Krivoszudbodovka	6	"	32 "	1,331 " "
Melcsicz	25	"	58 "	2,352 " "
Morvalieszkó	27	"	137 "	7,244 " "
Révfallu	5	"	35 "	1,419 " "
Vágújfalu	6	"	44 "	2,091 " "
Vieszka	6	"	24 "	1,066 " "

Nyitra vármegyében:

Koczuricz	1	"	9 "	170 " "
Vágújhely	37	"	200 "	4,145 " "
Vigvár	21 ²	"	60 "	2,167 " "
17 község,	226 ¹ ²	p.	1165 ház	50,617 k. h.

2. *Trencsén vár*. Zápolya Jánosé, Ferdinand elfoglalta, 1534-ben Pápáért cserébe adta Thurzó Eleknek, utána Ab Arco Pyrhus özvegye, Széchy Margit vette zálogba, a ki azt 1576-ban Lobkoviczi Poppel Lászlónak hagyományozta. 1582-ben ghymesi Forgách Imre, 1596-ban Illésházy István vette zálogba. A királyoknak 1564-től a század végéig 118,046 rajnai frt tiszta hasznuk volt Trencsénen. Tartozékai voltak:

Alsószúcs	5	p.	35 ház	4,585 k. h.
Barátlehota	11	"	26 "	2,766 " "
Bán (castellum)	20	"	111 "	2,276 " "

Bobotlehota	6	p.	17	ház	1,192	k. h.
Brezolub (Bánhoz)	3	"	13	"	764	" "
Cserne	5	"	32	"	3,594	" "
Czimenna		jobbágyok			568	" "
Dobra	7	"	19	"	913	" "
Drietoma	4	"	22	"	6,336	" "
Dubnicz	29	"	82	"	5,243	" "
Dubodjel	11	"	41	"	3,480	" "
Felsőszücs	8	"	62	"	8,994	" "
Hlivény (Kis és Nagy)	7	"	23	"	1,634	" "
Hornyan	16	"	24	"	1,153	" "
Hrabovka	5	"	15	"	697	" "
Kisgradna	5	"	11	"	1,376	" "
Kiskubra	3	"	8	"	1,008	" "
Kochanócz	4	"	5	"	793	" "
Kolacsin (Kis és Nagy)	7	"	16	"	1,425	" "
Láz (Bánhoz)	3	"	20	"	7,315	" "
Nagybírócz	10	"	23	"	779	" "
Nagygradna	5	"	21	"	2,024	" "
Nagykubra	6	"	23	"	1,327	" "
Nemsova	13	"	59	"	1,481	" "
Orechó	4	"	12	"	627	" "
Pecsenyéd	7	"	17	"	1,145	" "
Pravotiez	6	"	16	"	1,101	" "
Rozvadz	10	"	20	"	901	" "
Ruszkócz	5	"	72	"	514	" "
Szelecz	10	"	37	"	4,257	" "
Szoblahó	23	"	56	"	2,852	" "
Sztankócz (Kis és Nagy)	14	"	34	"	2,973	" "
Szyinna	11	"	26	"	1,086	" "
Trencsentepla	26	"	62	"	2,026	" "
Trencsentepliz	—	"	10	"	1,791	" "
Turna	27	"	59	"	2,852	" "
Závada	2	"	74	"	1,246	" "
Zlatécz	5 ^{1/2}	"	8	"	113	" "
38 község	343 ^{1/2}	p.	1091	ház	85,987	k.-h.

3. *Illava vár.* Zápolya Jánosé volt. 1527-ben I. Ferdinand-tól Macedoniai László és fivérei kapták. A nagyváradi békében (1538) visszakerült Zápolya János, majd fia kezére, 1571-ben Ferdinand az Osztrosith testvéreknek adta. Tartozékai voltak:

Bellus	20 p.	153 ház	6,167 k. h.
Illava	15 "	104 "	2,717 " "
Illavka	5 "	9 "	362 " "
Klobusicz	1 "	7 "	1,427 " "
Lieszkovecz	10 "	27 "	1,350 " "
Prejta	10 "	32 "	1,865 " "
Tunezsicz	4 "	26 "	764 " "
7 község,	65 p.	358 ház	14,652 k. h.

4. *Kasza vár.* A század elején Zápolya Jánosé, a ki azt 1516-ban mythiczi Rosen Jánosnak zálogosította el. Ettől elvette Ferdinand király és Petrőczý Pálnak adományozta. Tartozékai voltak:

Alsókoeskócz	7 p.	29 ház	1,063 k. h.
Alsóporuba	5 "	27 "	4,015 " "
Felsőkoeskócz	6 "	36 "	1,316 " "
Felsőporuba	4 "	33 "	2,334 " "
Hlozsa	7 "	24 "	1,372 " "
Kasza	9 "	58 "	3,269 " "
Kasza (Kis és Nagy) podhrágy várörök		21 "	4,024 " "
Kaszarovne	5 "	14 "	2,683 " "
Kopecz	2 "	12 "	2,307 " "
Lédecz	7 "	35 "	1,936 " "
Noszicz	7 "	21 "	1,387 " "
Podhor	3 "	20 "	1,058 " "
13 község,	62 p.	329 ház	26,754 k. h.

5. *Végbesztercze vár.* A podmanini Podmaniczkyaké 1558-ig, a mikor a király örökölte. 1560-ban ifj. Serédy Gáspár, 1571-ben Serédy özvegyének, Mérei Annának férje, Balassa András vette birtokába. Tartozékai voltak:

Bogyina	6	p.	—	ház	1,277	k. h.
Cselkólehota	5	"	—	"	596	" "
Domanizs	12	"	—	"	3,599	" "
Facsó	15	"	35	"	6,645	" "
Farkasd	—	"	2	"	201	" "
Hatine	4	"	—	"	889	" "
Kisugyics	2	"	—	"	528	" "
Klicstina	8	"	—	"	886	" "
Kosztelec	2	"	7	"	601	" "
Lednicz	10	"	28	"	2,643	" "
Marikó	7	"	27	"	12,114	" "
Milochó	6	"	27	"	1,444	" "
Nagycserna	5	"	—	"	1,016	" "
Nagyugyics	3	"	30	"	1,433	" "
Nemeskvassó	5	"	—	"	610	" "
Orlové	2	"	16	"	986	" "
Pelyvás	10	"	27	"	1,308	" "
Podmanin	3	"	8	"	642	" "
Podváz	2	"	—	"	463	" "
Praznó	5	"	26	"	1,516	" "
Precsin	9	"	19	"	2,183	" "
Predmér	12	"	52	"	1,875	" "
Prosznó	6	"	13	"	1,040	" "
Rassómarsó-						
faluurbanó	5 ¹ ₂	"	—	"	1,649	" "
Riecsnieza	2	"	—	"	1,625	" "
Sebestyénfalu	4	"	14	"	572	" "
Somfalu	10	"	—	"	893	" "
Styávník	19	"	—	"	9,711	" "
Vágbesztercze	25	"	106	"	4,254	" "
Vágpodhrány	zsellér		27	"	927	" "
Vághéve	2	"	—	"	1,465	" "
Vrchtepla	7	"	18	"	843	" "
Zászkal	2	"	6	"	369	" "
33 község,		209 ¹ ₂	p.	488 ¹ ház	66,823	k. h.

¹ A házak összeírása hiányos.

6. *Hricsó vár.* A Podmaniczkyaké, 1558—60-ig a királyé, a ki azt ideiglenesen vingárthi Horváth Gáspár özvegyének, 1565-ben Thurzó Ferencznek zálogosította el, utóbb Thurzó Györgyé volt. Tartozékai voltak:

Alsóhricsó	3 p.	3 ház	1,513 k. h.
Bitselehota	1 "	7 "	359 " "
Brownistye	4 "	30 "	1,185 " "
Dlhepole	5 "	26 "	9,182 " "
Felsőhricsó	4 "	18 "	967 " "
Hricsóváralja	zsellérek	7 "	347 " "
Jeszenicz (ma Kis és Nagy)	5 p.	13 "	1,173 " "
Kisbittse	5 "	14 "	998 " "
Kollarovicz	5 "	38 "	4,664 " "
Mélyesd (Alsó, Felső)	3 "	11 "	826 " "
Nagy Bittse (<i>castellum</i>)	15 "	112 "	2,726 " "
Nagykotessó	6 "	29 "	1,438 " "
Ovesarskó	4 "	12 "	836 " "
Papradnó	4 "	39 "	9,774 " "
Peklina	2 "	7 "	594 " "
Petrovicz	zsellérek	13 "	4,865 " "
Purnovicz	2 p.	12 "	913 " "
Rovne	3 "	16 "	8,804 " "
Szetyechó	2 "	8 "	786 " "
Sztupne	7 "	24 "	1,289 " "
20 község,	80 p.	433 ház	53,239 k. h.

7. *Budatin vár.* A Szúnyogh-családé. Tartozékai voltak:

Brodnó	7 p.	25 ház	1,283 k. h.
Budatin	2 "	7 "	759 " "
Budatinlehota	2 "	10 "	1,346 " "
Budatinváralja	zsellérek	13 "	— " "
Chumetz	8 ¹ / ₂ "	20 "	1,072 " "
Csacza	4 "	3 "	7,413 " "
Kisdivina	3 "	9 "	582 " "

Kisrudina	zsellérek	11 ház	541 k. h.
Kiszuczaujhely	20 p.	76 "	2,918 " "
Lopusna	zsellérek	7 "	529 " "
Luki	6 "	13 "	834 " "
Nagydivina	3 "	32 "	3,801 " "
Nagyrudina	4 "	17 "	1,123 " "
Neszlusa	6 "	26 "	4,620 " "
Ochodnicza	zsellérek	9 "	3,098 " "
Povina	6 "	10 "	3,327 " "
Radola	6 ¹ / ₂ "	10 "	1,142 " "
Szvedernik	7 ¹ / ₂ "	16 "	934 " "
Szverepecz	6 "	21 "	1,074 " "
Viszolaj	7 "	35 "	1,594 " "
Vránje	3 "	8 "	438 " "
Zádubnje	zsellérek	8 "	632 " "
22 község,		101 ¹ / ₂ p.	386 ház 36,251 k. h.

8. *Sztrecsnó vár.* 1512—1560-ig Kosztka Miklóse, aztán vejéé, Dersffy Istváné és utódaié. Tartozékai voltak:

Felsőtizsina	3 p.	33 ház	3,333 k. h.
Alsóvadicsó	} 2 "	24 "	4,435 " "
Felsővadicsó			
Ghellan	8 "	25 "	1,238 " "
Illove	2 ¹ / ₂ "	6 "	415 " "
Kunfalva	4 "	20 "	1,602 " "
Oskerda	2 "	7 "	294 " "
Poluszje	3 "	20 "	1,241 " "
Porubka	1 ¹ / ₂ "	7 "	573 " "
Roszina	3 "	28 "	1,364 " "
Sztranyava	zsellérek	22 "	1,900 " "
Sztrecsnó	10 p.	38 "	2,266 " "
Teplicska	12 "	55 "	1,868 " "
Turótridvori	2 "	31 "	4,776 " "
Závodje (Zsolnáé)		29 "	1,012 " "
Zsolna	19 "	258 "	2,396 " "
15 község,		72 p.	603 ház 28,613 k. h.

9. *Óvár vár.* A szentmiklósi és óvári Pongráczoké. Tartozékai voltak :

Alsótízszina	4 p.	20 ház	2,075 k. h.
Bella	4 "	34 "	7,497 " "
Huorki	2 "	6 "	412 " "
Kotreszlueska	3 "	11 "	711 " "
Krasznyan	zsellérek	14 "	2,625 " "
Liszicza	3 p.	23 "	2,704 " "
Moys	3 "	7 "	474 " "
Moyslueska	2 "	14 "	520 " "
Nezbudlueska	zsellérek	34 "	1,466 " "
Sznazsnicza	4 "	10 "	967 " "
Sztrázsa	2 "	6 "	646 " "
Várna	15 "	137 "	3,293 " "
Zasztranje	2 "	8 "	1,029 " "
13 község,	44 p.	324 ház	24,419 k. h.

10. *Oroszlánkő vár.* Az Oroszlánkői-családé, majd annak kihalta után a Jakusithoké. Tartozékai voltak :

Bohunicz	12 p.	48 ház	1,289 k. h.
Krivoklad	3 "	12 "	1,935 " "
Mikusócz	8 "	44 "	1,487 " "
Oroszlánkőpodhragy	a vár szabadosai	9 "	2,259 " "
Pruszká	2 ¹ / ₂ p.	53 "	1,621 " "
Tuchina	7 "	32 "	1,913 " "
Vöröskő	4 "	19 "	5,646 " "
7 község,	36 ¹ / ₂ p.	217 ház	16,150 k. h.

11. *Lednicze vár.* A Podmaniczkyaké. 1559-ben Tütelekessy Imre főkapitány vette a királytól zálogba. Utódai bírták a század végéig. Tartozékai voltak :

Alsőbreznicz	7 p.	31 ház	1,439 k. h.
Dohnan	8 "	33 "	2,041 " "
Dubkova	4 "	12 "	1,258 " "
Felsőbreznicz	12 "	27 "	2,165 " "

Horenicz	1	p.	12 ház	828 k. h.
Hostina	5	“	14 “	1,877 “ “
Hrabovka	2	“	7 “	302 “ “
Ihristye	5	“	11 “	681 “ “
Kvassó	12	“	28 “	1,292 “ “
Lednicz	17	“	44 “	1,149 “ “
Ledniczrovnye	zsellérek	15	“	466 “ “
Lehotaváralja	2	p.	24 “	2,707 “ “
Lieszkovecz	3	“	10 “	2,156 “ “
Lissza	4	“	14 “	5,599 “ “
Lúki	5	“	11 “	1,328 “ “
Meszteskó	4 ¹ 2	“	21 “	986 “ “
Mosztistye	2	“	8 “	693 “ “
Nimnicz	5	“	39 “	1,266 “ “
Puchó	8 ¹ 2	“	51 “	1,373 “ “
Sztrezsenicz	8	“	34 “	1,425 “ “
Upohláv	3	“	11 “	421 “ “
Veszkabezdedó	1	“	16 “	536 “ “
Vidrna	4	“	13 “	2,309 “ “
Zárjecs	3 ¹ 2	“	21 “	1,623 “ “
Zbora	3	“	18 “	2,150 “ “
Zubák	4	“	12 “	4,440 “ “
26 község,	103 ¹ 2	p.	537 ház	42,510 k. h.

12. *Ljetava vár.* Kosztka Miklósé, majd vejéé, Thurzó Ferenczé, azután ennek fiáé, Thurzó Györgyé. Tartozékai voltak :

Babkó	3	p.	17 ház	1,445 k. h.
Bánova	3	“	16 “	1,431 “ “
Bittarova	1	“	10 “	603 “ “
Bittsicza	5	“	14 “	987 “ “
Brezani	1	“	3 “	627 “ “
Gyurcsina	4	“	26 “	2,084 “ “
Jaszenó	3	“	21 “	1,084 “ “
Kiscserna	1	“	9 “	802 “ “
Kunyerad	2	“	27 “	3,963 “ “
Ljetava	várőrök	21	“	1,465 “ “

Ljetavalucska	2 p.	14 ház	712 k. h.
Plébánlehota	1 "	4 "	322 " "
Podhorje	2 "	12 "	1,079 " "
Rajecz	11 "	138 "	5,319 " "
Suja	2 "	11 "	336 " "
Sztranszke	5 "	30 "	3,580 " "
Sztracsó	3 "	12 "	463 " "
Szvinna	várörök	20 "	1,356 " "
Trnove	3 p.	23 "	1,534 " "
Trsztynnafrivald	3 "	30 "	6,518 " "
Visnyó	3 "	24 "	2,615 " "
Zbinyó	2 "	19 "	1,098 " "
22 község,	60 p.	501 ház	39,423 k. h.

13. *Zayugrócz vár.* A XVI. sz. elején a Zilágyi-családé. 1547-ben I. Ferdinandtól Zay Ferencz örökbirtokul kapta Ug-róczot, a melyik tőle kapta a Zay előnevet. Utódai az egész századon át birták. Tartozékai voltak:

Csernolehota	10 p.	34 ház	2,656 k. h.
Dubnicska	2 "	14 "	1,399 " "
Kisszlatina	1 ¹ / ₂ "	8 "	1,684 " "
Kraszna	8 "	38 "	1,736 " "
Ksinna	7 "	34 "	4,415 " "
Luttó	1 "	15 "	1,319 " "
Mjezgócz	1 "	21 "	1,504 " "
Nagyszlatina	8 "	45 "	2,058 " "
Omesztina	várörök	11 "	2,123 " "
Podluzsány	7 p.	51 "	2,671 " "
Radissa	2 "	17 "	1,200 " "
Sipkó	3 "	23 "	1,960 " "
Timorháza	4 "	25 "	1,818 " "
Trebichava	3 "	13 "	2,071 " "
Závada	10 "	22 "	2,713 " "
Zaypodhragy	újtelep	4 "	2,293 " "
Zayugrócz	3 p.	48 "	2,962 " "
Zsitna	3 "	37 "	1,854 " "
18 község,	73 ¹ / ₂ p.	465 ház	38,435 k. h.

Trencsén vármegye összesen 772,203 k. holddal bíró 390 községből várbirtok volt 251 község, 523,773 kat. holddal.

Árva vármegyében.

1. *Árva vár.* A XVI. sz. elején Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Ferdinand király Thurzó Eleknek adományozta. Ennek halála után Ferdinand Árvát a hűségére tért Lengyel Dubovecz Jánosnak adta. Ez elzálogosította azt choltiezi Szedlinczky Venczelnek, sógorának, a kitől Árvát 1556-ban Thurzó Ferencz kiváltotta s ettől kezdve a Thurzóké volt.

Tartozéka volt: a nemesek által birt 23 községben 49,411 holdat kivéve, az egész vármegye. 1547-ben volt a várhoz 40 község. Thurzó Ferencz alapított 29 községet, a ma létező 97 községből még 5 keletkezett a XVII. században. A várhoz 301,347 k. hold tartozott 1598-ban 1025 házzal 69 községben.

Liptó vármegyében.

1. *Likava vár.* Zápolya Jánosé volt, 1527-ben Thurzó Elek kapta, tőle a királyra szállott, a ki azt 1553-ban Mérey Mihálynak, majd 1556-ban Báthory Andrásnak zálogosította el és azt ennek utódai is birták. Tartozékai voltak: (Porták 1596, házak 1598.)

Besenyőfalú	3 p.	10 ház	717 k. h.
Gombás	3 „	12 „	22,459 „ „
Háromszléc	18 „	81 „	3,399 „ „
Hrboltó	2 „	8 „	2,127 „ „
Királylubella	1 „	16 „	2,373 „ „
Kisbóbróc	2 „	10 „	934 „ „
Likavka	3 „	29 „	3,137 „ „
Liptótelep	5 ¹ / ₂ p.	36 „	1,313 „ „
Liszkófalú	3 p.	50 „	2,853 „ „
Lucski	2 „	30 „	4,115 „ „
Nagybóbróc	5 „	40 „	4,576 „ „
Németlipcse	19 „	100 „	16,260 „ „
Pálfalu	1 „	8 „	824 „ „

Rózsahegy	26 p.	262 ház	20,648 k. h.
Sósó	2 „	8 „	743 „ „
Szentmária	1 „	6 „	391 „ „
Szielnicz	5 „	23 „	1,955 „ „
Szokolcs	2 „	7 „	713 „ „
Sztankován	5 „	20 „	3,338 „ „
Tarnóc	13 „	60 „	4,446 „ „
20 község,	120 $\frac{1}{2}$ p.	815 ház	96,321 k. h.

2. *Liptóújvár vár.* Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Katziáner tábornok Ferdinand részére elfoglalta. 1533-tól 1551-ig Pekry Lajosnál volt zálogban, ennek halála után Malatesta Frigyes, majd 1554-ben Balassa János vette zálogba s ő és utódai birták. Tartozékai voltak:

Dovalló	6 p.	33 $\frac{1}{2}$ ház	2,389 k. h.
Hybbe	16 „	60 „	9,201 „ „
Illanó	5 „	12 „	1,068 „ „
Kokava	1 „	14 „	17,823 „ „
Liptóújvár	várörök	8 „	790 „ „
Plostia	2 p.	8 „	724 „ „
Szentpéter	2 „	10 „	1,056 „ „
Verbicz	11 „	50 „	1,684 „ „
Vichodna	4 $\frac{1}{2}$ p.	32 „	33,702 „ „
9 község,	47 $\frac{1}{2}$ p.	227 ház	68,437 k. h.

A vármegye 390,293 holdnyi, 113 községből álló területéből várbirtok volt 29 község 164,758 k. h.-dal.

Turócz vármegyében.

1. *Blatnicza vár.* A koromházi Korom családé volt. Ennek magvaszakadtrával 1539-ben kapta Révay Ferencz, utódai birták azt. Tartozékai voltak:

	1557.	1589.	
Bella	22 p.	51 ház	8,372 k. h.
Blatnicza	15 „	45 „	14,997 „ „
Deánfalu	5 „	22 „	1,340 „ „
Laszkár	5 „	6 „	303 „ „
Kisfalu	4 „	13 „	751 „ „
5 község,	51 p.	117 ház	25,763 k. h.

2. *Szklabinya vár.* Zápolya Jánosé volt. Révay Ferencz kapta Ferdinandtól. A Révay család birta. Tartozékai voltak :

Bisztricska	3 p.	12 ház	3,336 k. h.
Deákfalu	5 "	9 "	419 " "
Jahodnik	15 "	15 "	904 " "
Klicsin	7 "	21 "	2,043 " "
Mosócz	69 "	109 "	10,149 " "
Prékopa	21 "	35 "	3,538 " "
Stiavnicska	6 "	43 "	2,470 " "
Szklabinya	7 "	36 "	1,919 " "
Trebosztó	5 "	23 "	2,297 " "
Turán	25 "	88 "	8,090 " "
Turócszentmárton	45 "	81 "	4,998 " "
11 község,	208 p.	472 ház	40,163 k. h.

3. *Znió vár.* Az esztergomi érsekségé volt, a Zápolya pártiak elfoglalták. Nyáry Ferencz és Révay Ferencz saját költségükön visszafoglalták. Révay kifizetvén Nyáryt, 1564-ig birta Zniót, a mikor azt a király visszaadta az érsekségnek, 1598-ban a jezsuiták birták. Tartozékai voltak :

Andrásfalva	4 p.	16 ház	1,292 k. h.
Lazán	5 "	24 "	1,993 " "
Lezsjachó	4 "	15 "	723 " "
Moskócz	5 "	9 "	368 " "
Polerjeka	3 "	6 "	938 " "
Szlován	4 "	15 "	2,391 " "
Suttó	4 "	16 "	2,731 " "
Vácsa	11 "	28 "	5,935 " "
Vriczkó	6 "	24 "	5,293 " "
Znióváraltja	20 "	74 "	4,850 " "
10 község,	66 p.	227 ház	26,514 k. h.

A 195,177 k. h. területtel és 95 községgel bíró vármegyében várbirtok volt 26 község 92,440 k. h. területtel.

Zólyom vármegyében.

1. *Dobronya vár.* II. Lajos kir. nejének, Máriának, jegyajándéka volt. 1527-ben Révay Ferencz adományt kapott rá, de enyingi Török Bálint Zápolya-párti főúr elfoglalta azt. Ez Ferdinand királyhoz átpártolván, Dobronya-Dobranyiva várra adományt kapott, de ő sem vehette birtokba, mert a Zápolya-pártiak elfoglalták. Később ismét Mária özvegy királyné birtokába került, a ki 1548-ban Ferdinand javára lemondott s azóta a királyok birták. Tartozékai voltak: (1596 és 1598.)

Bábaszék	3 p.	20 ház	3,852 k. h.
Búcs	4 "	40 "	2,765 " "
Dobó	3 "	25 "	2,307 " "
Dobronya	4 "	26 "	10,632 " "
Dobróváralja			
Garamberencze	1 "	10 "	1,650 " "
Osztroluka	2 "	15 "	3,516 " "
Szászpelsőcz	8 "	62 "	4,290 " "
Túr	2 "	14 "	1,210 " "
Vasberencze	2 "	16 "	3,314 " "
10 község,	29 p.	228 ház	33,536 k. h.

2. *Végles vár.* Szintén Mária királyné jegyajándéka volt és özvegyi ellátására szolgált. 1548-ban lemondott róla Ferdinand javára, a ki a várat 1558-ban elzálogosította Dobó Istvánnak, ennek halála után Balassa András vette azt zálogba 1588-ban és birta a század végéig. Tartozékai voltak: (1535.)

Berezna	8 p.	976 k. h.
Cserény	— "	1,112 " "
Csécsey	7 "	907 " "
Kisszalatna	1 "	1,064 " "
Nagyszalatna	40 "	6,226 " "
Ocsova	40 "	17,893 " "
Szelcse	20 "	3,477 " "
Szénás	8 "	420 " "
Végles	— "	10,274 " "
Zólna	— "	2,298 " "
10 község,	hiányos 124 p.	44,657 k. h.

3. *Zólyom vár.* Mária királynée volt, 1548-ban lemondott róla s azt a király birta. Tartozékai voltak: (1596, 1598.)

Badin	22 p.	96 ház	6,189 k. h.
Baczúr	4 "	20 "	1,668 " "
Hajnik	8 "	32 "	4,524 " "
Halászi	4 "	25 "	1,425 " "
Keremcse	— "	— "	1,120 " "
Királyfalva	2 "	11 "	770 " "
Kovácsfalva	1 $\frac{1}{2}$ p.	12 "	1,155 " "
Lakócza	1 p.	6 "	619 " "
Malakó	— "	— "	677 " "
Nagyvér	3 "	24 "	1,494 " "
Perhát	— "	— "	3,882 " "
Ternye	3 "	20 "	1,618 " "
Zólyom	— "	— "	5,206 " "
13 község,	49 p.	246 $\frac{1}{2}$ ház	30,347 k. h.
		(hiányos)	

4. *Zólyomlipcse vár.* Mária királyné jegyajándéka volt, 1548-ban Ferdinand király javára lemondott róla. A nagylyucei Dóczyak, a melyik családnak egyik ága Lipcseről Lipcseynek nevezte magát, Ferdinándot perelték ezen ősi várukért, de a király a rézbányák védelmének szempontjából fontos várat megtartotta és a Dóczyaknak más birtokot — Revistye-Zsarnócza várat — adott. Tartozékai voltak: (1535.)

Alsólehota	7 p.	9,656 k. h.
Borosznó	5 "	2,809 " "
Cserpatak	7 "	14,535 " "
Felsőlehota	3 "	8,152 " "
Garamhidvég	4 "	1,040 " "
Jeczenye	15 "	15,001 " "
Lopér	5 "	2,844 " "
Luczatő	8 "	1,890 " "
Mezőköz	11 "	2,974 " "
Németfalva	10 "	1,719 " "
Olaszka	5 "	2,828 " "

Padkőcz	13 p.	4,786 k. h.
Pallós	8 "	1,295 " "
Péteri	16 "	4,129 " "
Pónik	21 "	10,122 " "
Rásztó	4 "	2,530 " "
Sálfalva	13 "	1,536 " "
Szentandrás	9 "	6,184 " "
Zólyomlipcse	37 "	5,242 " "
19 község,	101 p.	99,272 k. h.

A vármegye mai 127 községéből és 455,407 k. h. területéből várbirtok volt (a Hont vármegyében levő Bozókhoz tartozott 3 község 1,644 k. h.-dal együtt) 55 község 207,456 k. holddal.

Bars vármegyében.

1. *Hrussó vár.* A Zápolya-párti zablati Hrussói Jánosé volt, a kitől azt Ferdinand elvette és 1534-ban enyingi Török Bálintnak adományozta. De már 1534-ben visszaadta azt a hűségére tért Hrussói Jánosnak. Az újra elpártolt úrtól ismét elvette Ferdinand és a várat birtokaival a Zelchen (Szelecsényi) családnak adta. Zelchen Pál magtalan halála után a Pál neje, Tapolasányi Dorottya révén 1549-ben Kistapolasányi Tamásnak és Györgynek adta és azt a Tapolasányiak birták. Tartozékai voltak:

Fenyőkosztolány	4,743 k. h.
Geletnek	1,948 " "
Keresztúr	4,895 " "
Kislócsa	2,497 " "
Kisülés	3,968 " "
Maholány	1,636 " "
Nagyszelecsény	2,036 " "
Nagyülés	3,235 " "
Oszlány	4,359 " "
Szikiczó	4,385 " "
Zsikva	1,962 " "
11 község,	35,664 k. h.

A portákra nincs adat. 1550-ben 40 portája volt.

2. *Revistye-Zarnócza vár.* Zsigmond király kora óta a Lévay-Cseh családé volt a családnek 1553-ban férfiágon magvaszakadtáig. Ekkor Ferdinand király a várat és tartozékait a nagylucei Dóczyaknak adományozta és ők birták ezt az egész XVI. századon át. Tartozékai voltak: (1557. és 1598-ban.)

Alsóhámor	—	—	6 p.	22 ház	2,193 k. h.
Alsózsadány	—	—	10 „	36 „	1,518 „ „
Dóczyfűrész	—	—	5 „	11 „	4,471 „ „
Felsőhámor	—	—	6 „	68 „	3,462 „ „
Felsőtárnok	—	—	5 „	18 „	848 „ „
Felsőzsadány	—	—	8 „	29 „	2,734 „ „
Irtványos	—	—	4 „	16 „	1,619 „ „
Revistyevárálja	—	—	jobbágyok		970 „ „
Rudnó	—	—	9 p.	40 ház	3,350 „ „
Zsarnócza	—	—	22 „	124 „	4,283 „ „
10 község,			74 p.	364 ház	25,448 k. h.

3. *Saskő vár.* A kisfaludi Liphay családé volt. A XVII. sz. második felében a Dóczyak kezére került. Tartozékai voltak: (1557, 1598.)

Alsótárnok	—	—	3 p.	16 ház	542 k. h.
Apáthegyalja	—	—	— „	21 „	793 „ „
Bükköskút	—	—	— „	— „	929 „ „
Felsőapáti	—	—	— „	83 „	2,764 „ „
Garamrév	—	—	5 „	36 „	2,969 „ „
Geletnek	—	—	13 „	64 „	1,948 „ „
Határkelecsény	—	—	— „	— „	1,224 „ „
Jallna	—	—	— „	— „	1,844 „ „
Ladomér (és Weszka)	—	—	4 „	48 „	1,170 „ „
Lenge	—	—	2 „	16 „	2,075 „ „
Magasmart	—	—	— „	— „	2,194 „ „
Mocsár	—	—	5 „	22 „	3,638 „ „
Orovnicza	—	—	— „	— „	2,411 „ „
Repistye	—	—	7 „	35 „	1,804 „ „
Saskővárálja	—	—	— „	— „	1,559 „ „
Szénásfalu	—	—	— „	70 „	2,320 „ „
Vichnyepeszerény	—	—	— „	49 „	3,198 „ „
17 község (az összeírás hiányos)					33,382 k. h.

4. *Kistapolcsány vár.* A Tapolcsányi családé, majd a megyei nemessége volt. Az 1559-iki 28. t.-cz. leromboltatni rendelte, de az 1563-iki 16. t.-cz. fenntartandónak ítélte és mint végvárat gondozták. Tartozékai voltak :

Kalacsna	3,688 k. h.
Kisfalud	949 „ „
Kistapolcsány	4,575 „ „
Kisvalkócz	411 „ „
Malonya	1,177 „ „
Nagyugrócz	4,810 „ „
Zsitvakenéz	1,903 „ „
7 község,	17,513 k. h.

1550-ben 48 porta tartozott hozzá.

5. *Léva vár.* A Léva-Cseh családé volt. Léva János magtalan halála után kis ideig neje révén Balassa Menyhértnél volt. 1558-ban Ferdinand király hiveinek, Dobó Istvánnak és fivérei-nek, Miklósnak és Domonkosnak adományozta s a Dobók birták azt a XVI. sz. végén is. Tartozékai voltak :

Alsógyőröd	1,893 k. h.
Alsópél	2,506 „ „
Alsóvárad	751 „ „
Belleg	524 „ „
Felsőgyőröd	1,242 „ „
Felsőpél	1,029 „ „
Garamkelecsény	1,368 „ „
Garamkeszi	1,232 „ „
Garamlők	2,988 „ „
Garammikola	1,846 „ „
Hull	2,194 „ „
Kisszecse	1,445 „ „
Kisvezekény	1,019 „ „
Lékér	1,615 „ „
Léva	4,955 „ „
Lócz	1,770 „ „
Mohi	2,968 „ „

Nagyod	1,129 k. h.
Nagysáró	1,292 „ „
Nagyszece	1,514 „ „
Néver	2,143 „ „
Óbars	1,839 „ „
Óvár	1,141 „ „
Solymos	1,653 „ „
Töhöl	3,318 „ „
Újbars	4,316 „ „
Újlót	4,494 „ „
Vámosladány	3,068 „ „
Zseliz	6,390 „ „
29 község,	63,648 k. h.

1550-ben Léva várához Bars várm.-ben 227 porta tartozott.
Hont vármegyében Lévához tartoztak: ¹

	1541.	1597.	1598.	
Alsófegyvernek	10 p.	4 p.	38 ház	1,538 k. h.
Bagonya	10 „	2 „	29 „	2,230 „ „
Baka (Alsó, Felső)	16 „	9 ¹ / ₂ „	54 „	5,659 „ „
Bát	37 „	16 ¹ / ₂ „	97 „	5,121 „ „
Csank	7 „	1 ¹ / ₄ „	16 „	1,835 „ „
Darázsi	10 „	3 ¹ / ₄ „	31 „	1,395 „ „
Derzsénye	8 „	2 ¹ / ₄ „	15 „	1,574 „ „
Élesfalu	7 „	3 ¹ / ₂ „	33 „	1,036 „ „
Felsőalmás	9 „	5 „	41 „	3,089 „ „
Gyékés	6 „	1 ³ / ₄ „	16 „	3,097 „ „
Ipolypásztó	15 „	3 „	17 „	3,145 „ „
Ipolyszakállás	14 „	1 ⁷ / ₈ „	30 „	3,302 „ „
Kiskér	3 „	1 ¹ / ₂ „	27 „	1,274 „ „
Lisó	14 „	3 ³ / ₄ „	40 „	3,370 „ „
Magaslak	4 „	1 ¹ / ₄ „	9 „	2,512 „ „
Peröcsény	10 „	5 ⁵ / ₈ „	31 „	7,040 „ „
Szokolya	11 „	1 ⁸ / ₄ „	19 „	10,976 „ „

¹ A porták számának a török hódoltság idejében lepadását igen jól feltüntetik az itt felsorolt községek, azért közlöm a portáknak számát egymás mellett 1541-ből és 1597-ből. És l. Hontmegyében Drégely várat.

	1541.	1597.	1598.	
Tergenye	2 "	— "	25 "	2,249 k. h.
Vámosmikola ...	10 "	2 $\frac{1}{2}$ "	37 "	3,696 " "
Zalaba	3 "	1 $\frac{1}{2}$ "	5 "	1,278 " "
20 község,	206 p.	65 $\frac{3}{4}$ p.	610 ház	63,415 k. h.

Léva vár összes tartozéka volt a két vármegyében 49 község 127,063 k. holddal.

Bars vármegye 209 községe és 473,344 kat. hold területéből várbirtok volt 102 község 227,817 k. h.-dal.

Hont vármegye.

1. *Drégely vár.* Az esztergomi érseksége volt. 1546-ban végvárrá lett. 1552-ben elfoglalta a török és birta 1593-ig, a mikor a királyi hadak visszafoglalták. Tartozékai voltak:

	1541.	1597.	1598.	
Bajta	5 p.	5 $\frac{1}{8}$ p.	14 ház	1,621 k. h.
Bernecze	17 "	1 $\frac{1}{8}$ "	23 "	5,262 " "
Börzsöny	16 "	4 "	81 "	8,815 " "
Drégelypalánk...	25 "	1 $\frac{1}{4}$ "	20 "	3,752 " "
Füzesgyarmat ...	26 "	9 "	74 "	4,079 " "
Felsősipek	10 "	2 $\frac{1}{4}$ "	14 "	758 " "
Garamkövesd ...	6 "	— "	5 "	3,225 " "
Hidvég	24 "	1 $\frac{1}{8}$ "	26 "	2,509 " "
Hont	7 "	— "	— "	2,842 " "
Kemencze	20 "	1 $\frac{3}{4}$ "	32 "	6,842 " "
Kistúr	2 "	— "	— "	736 " "
Kisölyved	7 "	1 "	21 "	1,182 " "
Kóspallag	6 "	— "	— "	2,220 " "
Leléd	6 "	1 "	4 "	1,464 " "
Nagymaros	18 "	9 "	53 "	5,975 " "
Szalka	32 "	2 $\frac{3}{8}$ "	36 "	4,615 " "
Szete	24 "	— "	19 "	2,683 " "
Tölgyes	7 "	— "	13 "	2,280 " "
18 község,	258 p.	34 $\frac{5}{8}$ p.	435 ház	60,860 k. h.

Nógrád vármegyében Drégelyhez :

Csesztve	---	---	---	---	---	---	---	---	2,252 k. h.
Dejtár	---	---	---	---	---	---	---	---	2,812 " "
Fülekpuspöki	---	---	---	---	---	---	---	---	1,378 " "
Hugyag	---	---	---	---	---	---	---	---	1,826 " "
Patak	---	---	---	---	---	---	---	---	2,831 " "
Vadkert	---	---	---	---	---	---	---	---	9,643 " "
Zellő	---	---	---	---	---	---	---	---	2,833 " "
7 község,									23,575 k. h.

Együtt: 25 község, 84,435 k. h.

2. *Csábrág vár.* Bakócz Tamás esztergomi érsek 1511-ben megvette. Tőle örökölték a családjából származott Erdődyek. Balassa Menyhért elfoglalta tőlük és csak 1549-ben helyeztettek vissza birtokába az Erdődyek. Erdődy Péter eladta Pálffy Péternek s a Pálffy család bírta azt. Tartozékai voltak: (1549, 1598.)

Apafalva	---	---	---	---	3 p.	12 ház	2,085 k. h.
Csábrágvarbók	---	---	---	---	8 "	14 "	4,055 " "
Csall	---	---	---	---	4 "	37 "	6,398 " "
Garamkissalló	---	---	---	---	9 "	52 "	3,274 " "
Kisgyarmat	---	---	---	---	6 "	21 "	2,418 " "
Középtúr	---	---	---	---	1 "	5 "	861 " "
Méznevelő	---	---	---	---	3 "	21 "	2,184 " "
Nagypeszek	---	---	---	---	12 "	20 "	2,191 " "
Palást	---	---	---	---	9 "	50 "	8,781 " "
Szalatnya	---	---	---	---	3 "	12 "	1,671 " "
10 község,							57 p. 244 ház 29,937 k. h.

3. *Bozók vár.* A bozóki prépostságé volt. Egy ideig Balassa Menyhért, a ki azt erőszakkal foglalta el, birtokolta. Tőle visszavették a királyi hadak s 1567-től mint királyi őrséggel ellátott végvár szerepelt. Tartozékai voltak: (1549.)

Alsóalsók	---	---	---	---	2 p.	521 k. h.
Alsóbágyon	---	---	---	---	4 "	1,067 " "
Alsólegénd	---	---	---	---	2 "	1,109 " "
Bozók	---	---	---	---	8 "	2,259 " "

Csákócz	5 p.	2,727 k. h.
Felsőalsók	3 "	513 " "
Felsőbágyon	4 "	963 " "
Felsőlegénd	3 "	2,027 " "
Felsődacsólam	4 "	2,973 " "
Kecskevarbók	2 "	935 " "
Lászlód	2 "	1,154 " "
Litva	2 "	3,820 " "
Szelencz	1 "	891 " "
Szénavár	7 "	6,015 " "
Terpény	2 "	1,108 " "
Unyad	5 "	2,697 " "
16 község,	56 p.	30,779 " "

4. *Szitnya vár.* A Balassáké, majd a Pálffyaké volt. Tartozékai voltak : (1549.)

Berencsfalu	14 p.	4,259 k. h.
Bél	8 "	1,766 " "
Devicse	8 "	2,173 " "
Illés	4 "	1,846 " "
Kormosó	8 "	2,490 " "
Szentantal	12 "	3,928 " "
Szitnyalehotka	3 "	1,005 " "
Zsibritó	8 "	1,736 " "
8 község,	65 p.	19,203 k. h.

A vármegye 186 községéből és 457,846 k. h. területéből várbirtok volt 72 község 204,194 k. h.-dal.

Nógrád vármegye.

Felsőmagyarországon legjobban ki volt téve a török dúlásának és a hódoltságnak. Nógrád várat a török már 1544-ben elfoglalta és alapította a nógrádi szandzsákot. Gyarmat, Hollókő castellumok szintén török kézre kerültek. Itt csak a nagyobb várak tartozékairól szólunk.

Buják vár. Királyi birtok volt. A török 1552-től 1593-ig birta. Ezután Nádasdy Ferenczé lett. Tartozékai voltak :

Bér	— — — — —	2,743 k. h.
Buják	— — — — —	9,465 " "
Héhalom	— — — — —	2,942 " "
Jobbágyi	— — — — —	3,100 " "
Palotás	— — — — —	2,969 " "
Szanda	— — — — —	3,719 " "
6 község,		24,938 k. h.

Salgó vár. Zápolya Jánosé, a ki hivének, Ráskay Istvánnak adta, — Lengyel Tóthy János, a kinek Ferdinand adta, nem szerezhettetett érvényt jogának, — ez birta 1542-ben történt magtalan haláláig. Ekkor nővérének férjére, Bebek Ferenczre szállt át, a ki a királynak ezért 30,000 frtot fizetett. 1548-ban királyi engedéllyel eladta azt Derencsényi Farkasnak. A török 1554-től 1593-ig birta. Birtokai ezután több család közt oszlottak meg. Tartozékai voltak: (1542.)

Baglyasalja	— — — — —	4 p.	1,592 k. h.
Hidegkút	— — — — —	3 "	1,672 " "
Ipolybolyk	— — — — —	7 "	1,955 " "
Karancsalja	— — — — —	16 "	2,177 " "
Málnapatak	— — — — —	4 "	16,696 " "
Mátraszőlős	— — — — —	12 "	7,074 " "
Mulyadka	— — — — —	2 "	577 " "
Salgótarján	— — — — —	19 "	5,025 " "
Tereske	— — — — —	12 "	2,948 " "
Vecseklő	— — — — —	6 "	1,886 " "
10 község,		85 p.	41,602 k. h.

Somoskővár. A Ráskayaké volt. A családnak 1542-ben férfiutód nélkül kihalása után Losonczy István kapta, mikor ez 1552-ben Temesváron hősi halált halt, fiúsított leányai révén a vár birtokaival együtt Országh Kristófé lett. 1573-tól 1593-ig a törökök tartották megszállva. Ezután Losonczy István Anna nevű leányának harmadik férje, Forgách Zsigmond lett tulajdonosává. Tartozékai voltak:

	1545.	1596.	1598. ¹	
Abelova _ _ _	7 p.	1 p.	7 ház	4,921 k. h.
Borosznok _ _ _	1 "	1 "	6 "	1,349 " "
Gácsfalva _ _ _	16 "	— "	7 "	3,064 " "
Jelsőcz _ _ _	6 "	2 "	6 "	1,082 " "
Losonczapátfalva	13 "	21½ "	6 "	2,194 " "
Lupacs _ _ _	8 "	2 "	10 "	1,623 " "
Miksi _ _ _	14 "	11½ "	14 "	870 " "
Polichno _ _ _	8 "	2 "	8 "	1,927 " "
Praga _ _ _	8 "	1 "	8 "	1,615 " "
Rimőcz _ _ _	11 "	— "	11 "	5,222 " "
Rózsalehota _ _	8 "	11½ "	7 "	1,886 " "
Somoskő _ _ _	várszolgák			277 " "
Somosujfalu _ _	2 "	3 "	7 "	6,193 " "
Sóslehota _ _ _	2 "	— "	10 "	645 " "
Szakál _ _ _	10 "	2 "	19 "	3,137 " "
Varbó _ _ _	12 "	41½ "	14 "	1,896 " "
Vilke _ _ _	16 "	11½ "	9 "	4,078 " "
17 község,	142 p.	251½ p.	149 ház	44,480 k. h.

Fülek vár. A Ráskayaké volt, majd a Bebekekre szállt át. 1554-től 1593-ig török kézen volt. Tartozékai voltak: (1548.)

Csákányháza _ _ _	2 p.	3,491 k. h.
Fülek _ _ _	10 "	2,809 " "
Fülekkelecsény _ _ _	3 "	400 " "
Fülekkovácsi _ _ _	4 "	1,438 " "
Galábocs _ _ _	4 "	783 " "
Garáb _ _ _	6 "	1,425 " "
Keszeg _ _ _	hódolt	1,728 " "
Kislibercse _ _ _	3 p.	1,771 " "
Korna _ _ _	3 "	2,433 " "
Kökényes _ _ _	9 "	3,004 " "
Lentvora _ _ _	6 "	2,353 " "
Nagyfalu _ _ _	2 "	1,711 " "

¹ Összehasonlításul a hódoltság által okozott hanyatlásra.

Nagyliberece	8 p.	5,503 k. h.
Parócza	1 "	1,579 " "
Szalmatercs	2 "	1,320 " "
Uhorszka	10 "	4,255 " "
Turicska	3 "	829 " "
Vizslás	hódolt	1,780 " "
Závada	5 p.	1,670 " "
19 község,	81 p.	40,362 k. h.

Széchenyi vár. A Ráskayaké volt. A családnak kihalta után (1542) Losonczy István kapta, ennek halála után Országh Kristóf, ennek 1567-ben történt magtalan halála után nővérének, Borbálának férje, enyingi Török Ferencz kapott rá adományt. Utána Losonczy István leányának, Annának harmadik férjéé, Forgách Zsigmondé lett. A török 1552-től 1593-ig tartotta megszállva. Tartozékai voltak: (1542.)

Dolány	3 p.	1,494 k. h.
Csitér	6 "	2,916 " "
Endrefalva	5 "	2,307 " "
Keresztúr (Nagy és Kis)	6 "	2,893 " "
Nagyszécsény	26 "	5,596 " "
Nógrádsipek	3 "	3,505 " "
Patvarcz	3 "	1,338 " "
Szécsénykovácsi	6 "	2,452 " "
Trázs	12 "	2,995 " "
Varbó	14 "	1,896 " "
Varsány	20 "	4,447 " "
11 község,	104 p.	31,839 k. h.

Kékkő vár. A Balassa családé. A török 1573-tól 1593-ig birta. Tartozékai voltak: (1542.)

Alsóesztergály	7 p.	2,494 k. h.
Alsótiszovnyik	5 "	1,397 " "
Felsőesztergály	7 "	2,913 " "
Felsősztrégova	12 "	1,357 " "
Felsőtiszovnyik	6 "	5,807 " "

Kékkő	---	---	---	---	várőrök	2,467 k. h.
Kishartyán	---	---	---	---	3 p.	1,549 " "
Kissztraczen	---	---	---	---	5 "	992 " "
Kürtösujfalu	---	---	---	---	10 "	1,375 " "
Lest	---	---	---	---	14 "	7,791 " "
Madacska	---	---	---	---	5 "	3,051 " "
Nagylam	---	---	---	---	23 "	3,046 " "
Óvár	---	---	---	---	11 "	2,367 " "
Sóshartyán	---	---	---	---	7 "	3,433 " "
Sülye	---	---	---	---	5 "	1,459 " "
Szárasznyirjes	---	---	---	---	2 "	2,500 " "
Szelcz	---	---	---	---	4 "	517 " "
Szenna	---	---	---	---	6 "	2,031 " "
Szentpéter	---	---	---	---	5 "	2,325 " "
Szklabonya	---	---	---	---	18 "	1,717 " "
Sztregova	---	---	---	---	12 "	1,357 " "
Túrmező	---	---	---	---	6 "	7,965 " "
Veres	---	---	---	---	4 "	1,170 " "
Zsély	---	---	---	---	6 "	3,260 " "
24 község,					184 p.	64,772 k. h.

Divény vár. A Balassa családé. A török elfoglalva tartotta 1573-tól 1593-ig. Tartozékai voltak: (1542.)

Budalehota	---	---	---	---	6 p.	3,265 k. h.
Divény	---	---	---	---	9 "	4,222 " "
Divényoroszl	---	---	---	---	9 "	4,229 " "
Dobrocsán	---	---	---	---	9 "	3,287 " "
Füreszl	---	---	---	---	11 "	1,318 " "
Gergelyfalva	---	---	---	---	2 "	833 " "
Kotmanlehota	---	---	---	---	7 "	2,443 " "
Lónyabánya	---	---	---	---	9 "	2,895 " "
Losoncz	---	---	---	---	33 "	6,059 " "
Nagysztraczin	---	---	---	---	2 "	1,874 " "
Podrecsány	---	---	---	---	7 "	2,019 " "
Poltár	---	---	---	---	7 "	4,433 " "
Priboj	---	---	---	---	2 "	712 " "
Tamási	---	---	---	---	13 "	2,450 " "

Tosoncza	4 p.	2,066 k. h.
Udornya	3 "	1,118 " "
Vámosfalva	6 "	3,518 " "
17 község,	139 p.	46,742 k. h.

A vármegyének 267 községéből, a melyeknek területe 716,560 k. h. várbirtok volt 116 község 319,610 k. h.-dal. Be van itt számítva a gömörmegyei Gedő várhoz tartozott 12 község is. Nincsenek számításba véve a Nógrád, Gyarmat, Hollókő castellumokhoz tartozott községek és területeik.

Gömör és Kishont vármegye.

A mai rimaszombati járás — egypár községet kivéve, — volt a hajdani Kishont vármegye.

Ajnácskő-Hajnácskő vár. A Parlaghy családé volt. A hűtlenségbe esett Parlaghy Lászlótól megvette 1545-ben Feledy Eustach, a kinek leányával, Margittal a Lorántffyakra szállott. Tartozékai voltak: (1549.)

Ajnácskő	12 p.	3,078 k. h.
Alsópokorágy	8 "	702 " "
Cserencsény	10 "	881 " "
Csoma	10 "	2,204 " "
Felsőpokorágy	6 "	1,567 " "
Hegymeg (Magyar, Tót)	7 "	1,836 " "
Jéne	4 "	1,498 " "
Kerekgede	4 "	1,969 " "
Klenócz	7 "	17,365 " "
Likér	6 "	1,628 " "
Majom	2 "	1,560 " "
Nyustya	10 "	5,619 " "
Rimabánya	4 "	2,277 " "
Rimabrezó	11 "	2,450 " "
Rimócza	5 "	1,866 " "
Szelcze	6 "	4,237 " "
Tiszolcz fele	8 "	8,903 " "
18 község,	120 p.	59,640 k. h.

A törökök 1577-ben elfoglalták és tőlük 1593-ban vették vissza a keresztények.

Balog vár. A balogi Balog családdal egy törzsből eredt Derencsényieké, majd a család férfiágának kihalta után a XVI. sz. végétől a Lorántffyaké volt. Az 1569. és 1578-iki törvényekben mint végvár említve. Tartozékai voltak: (1553.)

Alsóbalog	6 p.	1,792 k. h.
Babaluska	2 "	854 " "
Baradna	3 "	1,720 " "
Dobrapatak	2 "	1,549 " "
Esztrény	1 ¹ / ₂ p.	529 " "
Gesztes	2 p.	1,813 " "
Ispánmező	4 "	1,559 " "
Kietc	3 ¹ / ₂ p.	1,069 " "
Krokava	2 p.	1,786 " "
Lipócz	3 ¹ / ₂ p.	712 " "
Lukovistye	4 p.	2,481 " "
Pádér	5 "	2,106 " "
Pápocs	2 "	333 " "
Ploszkó	2 "	1,261 " "
Polom	2 "	1,176 " "
Ratkó	8 "	1,609 " "
Ratkóbisztró	4 "	2,475 " "
Ratkólehota	4 "	972 " "
Ratkószuha	4 "	1,009 " "
Ratkózdihava	1 "	722 " "
Rónapatak	1 ¹ / ₂ p.	841 " "
Sztris	3 p.	774 " "
Újvásár	3 "	2,077 " "
23 község,	72 ¹ / ₂ p.	31,815 k. h.

Gedő-Várgede vár. A Kubinyiak ősi vára volt, Feledy Eustách esellel elfoglalta tőlük. Feledy halála után 1552-ben már a gersei Pethők kezén találjuk. 1590-ben a Lorántffyak a Kubinyiakkal kiegyeztek, ezeknek más birtokokat adván, ők megmaradtak a török által 1577-ben lerombolt vár tartozékainak birtokában. Tartozékai voltak: (1552.)

Balogfala	4 p.	3,243 k. h.
Bugyikfalu	3 "	580 " "
Csoma	10 "	2,204 " "
Dúsa	1 "	670 " "
Gedeallya-Várgede	13 "	4,022 " "
Guszona	10 "	3,930 " "
6 község,	41 p.	14,849 k. h.

Nógrád vármegyében: (1548.)

Bolgárom	9 p.	1,652 k. h.
Csehbrezó	10 "	4,995 " "
Hradistye	6 "	2,526 " "
Ipolybesztercze	1 "	525 " "
Ipolynitra	11 "	1,385 " "
Nagydaróc	7 "	2,909 " "
Nógrádkisludány	2 "	2,159 " "
Ózdin	8 "	2,346 " "
Rapp	20 "	1,533 " "
Rónagarab	6 "	1,666 " "
Sávoly	8 "	1,888 " "
Szente	9 "	1,311 " "
12 község,	97 p.	24,895 k. h.

Együtt: 18 község 39,744 k. h.

Kraszna-Horka vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Ferdinánd király azt Bebek Imre és Ferencz testvéreknek adományozta. A Bebek családé volt a családnak 1567-ben történt kihalásáig, a mikor a királyra szállott át. Rudolf király 1585-ben Andrásy Péternek zálogosította el. Tartozékai voltak: (1519.)

Alsósajó	7 p.	3,282 k. h.
Berzéte	23 "	3,589 " "
Betlér	12 "	4,224 " "
Felsősajó	4 "	2,703 " "
Gencs (fele)	2 "	702 " "
Gócs	6 "	2,546 " "
Hankova	2 "	1,866 " "
Henczkó	2 "	1,744 " "

Henszlova	3 p.	2,149 k. h.
Jólész	6 "	1,750 " "
Kisveszverés	3 "	3,616 " "
Krasznahorkahosszúrét	4 "	2,439 " "
Krasznahorkaváralja	13 "	4,026 " "
Markuska (részbirtok)	— "	— " "
Nagyveszverés	8 "	6,370 " "
Oláhpataka	8 "	3,932 " "
Páskaháza	7 "	1,026 " "
Rédova (részbirtok)	— "	— " "
Restér	5 "	1,497 " "
Sebespatak	2 "	1,360 " "
20 község,	117 p.	48,822 k. h.

Murány vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Ferdinand király vingárti Horváth Gáspárnak adományozta. Egy időre Bebekék elfoglalták. Horváth Gáspár halála után a királyra szállott vissza s a század végéig az övé maradt. Tartozékai voltak: (Porták összeírása nincs.)

Helpa	7,245 k. h.
Hisnyó	3,393 " "
Jolsva	8,133 " "
Jolsvataplócza	1,581 " "
Kisrőcze	2,402 " "
Koprás	1,147 " "
Lubenyik	1,011 " "
Miglész	631 " "
Mnisány	1,493 " "
Murány	17,928 " "
Murányhosszúrét	3,241 " "
Murányhutta	1,469 " "
Muránylehota	1,307 " "
Murányzdichava	4,967 " "
Nagyőrce	4,340 " "
Nandrás	1,843 " "
Perlász	791 " "
Polonka	16,314 " "

Rochfalva	1,428 k. h.
Sumjác	16,721 „ „
Süvéte	1,427 „ „
Telgárt	9,747 „ „
Umralehota	1,188 „ „
Vernár	7,862 „ „
Vizesrét	2,643 „ „
25 község,	120,239 k. h.

Pelsőcz vár. A Bebekek ősi birtoka. A családnak fiágon kihaltja után (1567.) a királyé lett és birtokai a Borsod vármegyében levő Szendrő várhoz tartoztak. Tartozékai voltak: (1549.)

Csoltó (fele) ¹	2 p.	1,340 k. h.
Gacsalk	3 „	1,855 „ „
Gencs (fele) ¹	2 „	702 „ „
Kecső (fele) ¹	7 „	2,838 „ „
Kúntaplócza (fele) ¹	1 „	732 „ „
Nasztraj	3 „	1,123 „ „
Pelsőcz	24 „	10,803 „ „
Pelsőczardó (fele) ¹	5 „	979 „ „
Sajógömör	8 „	3,126 „ „
Szirk	8 „	3,204 „ „
Turcsok	2 „	2,552 „ „
11 község,	65 p.	29,254 k. h.

Putnok vár. A Putnoky családé volt. 1556-ban a Bebekkel tartott Putnoky Gáspár és Menyhért hűtlensége folytán Ferdinánd király birtokaikat Szegedy Bertalannak adta. 1578-ban vég hely volt, aztán a törökök lerombolták. A XVI. sz. végén a birtokokat Pethő László kezén látjuk. Tartozékai voltak: (1549 és 1596.)

¹ A másik felerész a Bebekekkel közös törzsből eredt Csetneky családé volt.

	1549.	1596.	
Dénes	12 p.	— p.	1,534 k. h.
Máté	14 „	2 ¹ / ₂ „	2,877 „ „
Melléte	10 „	1 „	2,518 „ „
Oldalfalu	3 „	— „	878 „ „
Putnok	13 „	4 ¹ / ₄ „	5,921 „ „
5 község,	52 p.	— p.	14,728 k. h.

Rákos vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Ferdinand vengári Horváth Gáspárnak adományozta. Bebekék elfoglalták tőle és hosszabb időn át birták. Horváth és a Bebekék kihalta után a királyra szállott és Szendrőhöz tartozott. Tartozékai voltak: (1549.)

Deresk	13 p.	3,592 k. h.
Kövi	14 „	5,453 „ „
Licze	11 „	3,180 „ „
Rákos	4 „	2,263 „ „
4 község,	42 p.	14,488 k. h.

Rimaszécs vár. A Széchyek ősi birtoka. 1579-ben István fiutód nélkül halván meg, a birtokokat Rudolf király lobkoviezi Poppel Lászlónak adományozta, 1596-ban ismét Széchy Tamás kezén látjuk. Tartozékai voltak: (1552.)

Bátka (Alsó és Felső)	5 ¹ / ₂ p.	2,041 k. h.
Czakó	3 „	1,130 „ „
Dobóczya	16 „	3,278 „ „
Felsőbalog	8 „	3,950 „ „
Hrussó	4 „	1,448 „ „
Jeszte	2 „	1,320 „ „
Meleghegy	3 „	1,027 „ „
Perjese	7 ¹ / ₂ „	2,009 „ „
Rimaszécs	18 „	3,965 „ „
Szentsimon	6 „	2,257 „ „
Szútor	10 „	2,304 „ „
Tamási	3 „	1,118 „ „
Újfalu	3 ¹ / ₂ „	678 „ „
Zsip	11 „	1,205 „ „
14 község,	99 ¹ / ₂ p.	27,710 k. h.

A vármegyének ma 745,295 k. h.-ra terjedő 280 községéből várbirtok volt a tornamegyei Szádvárhoz és Tornához tartozottakkal 133 község 383,831 k. holddal.

Heves vármegye.

Hatvant a törökök már 1544-ben elfoglalták, ettől kezdve Heves déli részén, a mi akkor mélyebben leterjedt mint ma, állandó volt a hódoltság úgy, hogy 1555-ben már 914¹ 2 hódolt és csak 68 szabad porta volt. 1552-ben a hódolt porták száma 966-ra, 1553-ban 1068-ra, 1554-ben 1116-ra emelkedett. Egernek a török által 1559-ben történt elfoglalása után az egész vármegye behódolt.

Eger vár. Az egri püspöké volt, de mint fontos végvárban az egész XVI. századon át állandóan királyi őrség volt benne. Tartozékai voltak:

Kenderes (ma Jász-N.-K.-Szolnok)	19,361 k. h.
Tarnaszentmária	1,915 " "
2 község,	21,276 k. h.

és az egri püspökség birtokai: (1546.)

Abádszalók (ma Jász-N.-K.-Sz. m.)	20,125 k. h.
Czegléd (ma Pest-P.-S.-K.-K. m.)	42,264 " "
Demjén	4,360 " "
Eger (Olaszvég, Sztmiklós és Theatrum	10,760 " "
Egerbakta	5,628 " "
Egercsehi	2,094 " "
Fedémes	1,501 " "
Felnémet	5,248 " "
Felsőtárkány	13,436 " "
Füzesabony	7,440 " "
Gyöngyöshalász	4,360 " "
Gyöngyöspüspöki	1,802 " "
Gyöngyössolymos	11,776 " "
Kápolna	3,744 " "
Kerecsend	9,271 " "
Kisköre	11,244 " "

Kunmadaras (ma Jász-N.-K.-Sz.)	26,736 k. h.
Maklár	5,559 „ „
Mezőtárkány	6,800 „ „
Nagytálya	2,288 „ „
Sarud	10,365 „ „
Tiszanána	15,118 „ „
22 község,	216,919 k. h.

Együtt: 24 község 238,195 k. h. Ebből más vármegyékben van ma 4 község 108,486 k. holddal.

Nána, Oroszlánkő, Sirok várak — mind a Mátrában — a Kompolthy családéi voltak. 1512-ben Kompolthy János és güthi Ország János és Imre kölesönös örökösödési szerződést kötöttek. A Kompolthy család fiágon kihalt 1527-ben, ekkor a birtokokat részben Lossonczy István, részben Ország Imre kapta. 1552 után mind az Ország családé. A családnak 1567-ben fiágon kihalta után Ország Borbála férje, enyingi Török Ferencz kapott rájuk adományt, de már csak Sirokra és Oroszlánkőre. A Török család birta azokat az egész századon át. A többi török kézen volt.

*Náná*hoz tartoztak:

Atkár	5,851 k. h.
Átány	9,171 „ „
Detk	4,881 „ „
Dévaványa (ma J.-N.-K.-Sz. m.)	54,551 „ „
Domoszló	7,378 „ „
Fegyvernek (ma J.-N.-K.-Sz. m.)	16,069 „ „
Heves	17,240 „ „
Karácsond	5,477 „ „
Kisnána	3,923 „ „
Markaz	4,493 „ „
Nagykörű (ma J.-N.-K.-Sz. m.)	9,356 „ „
Pély	11,494 „ „
Tiszaeörs	6,435 „ „
Tiszaroff (ma J.-N.-K.-Sz. m.)	19,695 „ „
Visonta	4,218 „ „
Zaránk	2,526 „ „
16 község,	182,758 k. h.

Oroszlínköhöz tartoztak:

Hevesugra	2,152 k. h.
Kötelek (ma J.-N.-K.-Sz. m.)	8,886 " "
Tar (castellum)	4,745 " "
Vámosgyörk	3,790 " "
Visznek	3,796 " "
Zagyvaszentjakab	2,700 " "
6 község,	26,571 k. h.

Sírokhoz tartoztak:

Dorogháza	3,110 k. h.
Nagybatony	7,189 " "
Renk	7,496 " "
Sírok	11,013 " "
Szajla	1,519 " "
Terpes	379 " "
Verpelét	9,238 " "
7 község,	39,944 k. h.

A három vár birtokaiból ma Jász-Nagy-Kún-Szolnok vármegyében van négy község 90,510 k. holddal.

Szarvaskő vár. Az egri püspökségé volt, de a XVI. század zavaros viszonyai közt olykor más világi urak is elfoglalták. Tartozékai voltak:

Szarvaskő 2,163 k. h.

Borsod vármegyében: (1549.)

Apátfalva	6 p.	6,216 k. h.
Balaton	2 "	2,293 " "
Bánhorvát	7 "	1,761 " "
Királd	5 "	1,032 " "
Merse	5 "	1,940 " "
Uppony	5 "	2,227 " "
6 község,	31 p.	14,869 " "

Együtt: 7 község, 17,032 k. h.

A vármegye mai 653,542 k. holdat kitevő 117 községéből a fenti négy várhoz tartozott 46 község 290,635 k. holddal.

Borsod vármegye.

Déles vár. A pálóczi Pálóczyaké volt. A család kihalta után 1527-ben Perényi Péter kapta, utódai birták 1572-ig. 1567-ben a várat a törökök elpusztították. A király és Perényi Gábor közt 1568-ban kötött szerződés szerint a királyra ment át, a ki a vár birtokait többeknek szétosztotta. Tartozékai voltak : (1549.)

Dédes	15 p.	3,076 k. h.
Mályinka	2 "	4,205 " "
Sajószentpéter	15 "	6,681 " "
Szilvás	13 "	6,574 " "
Tapolcsány	8 "	2,042 " "
Tardona	9 "	3,750 " "
Visnyó	8 "	7,470 " "
7 község,	70 p.	33,798 k. h.

Diósgyőr vár. II. Lajos király neje, Mária birta. 1540-ben Ferdinand királytól Balassa Zsigmond vette zálogba. Ennek fiutód nélkül 1559-ben történt halála után Perényi Gábor, utána enyingi Török István birta, a ki azt mostoha atyjának, Geszthy Ferencznek adta át. Tartozékai voltak : (1549.)

Aranyos	10 p.	4,535 k. h.
Bábony	9 "	2,333 " "
Diósgyőr	30 "	29,846 " "
Hejőcsaba	2 "	2,020 " "
Kápolna	13 "	1,842 " "
Kisgyőr	30 "	12,104 " "
Mályi	1 "	2,027 " "
Mezőkeresztes	30 "	12,251 " "
Mezőkövesd	35 "	16,937 " "
Miskolcz	55 "	9,189 " "
Parasznya	8 "	2,912 " "
Radistván	9 "	1,423 " "
Sajópetri	3 "	1,740 " "
Szakáld (Mohi)	1 "	2,065 " "
Tiszavalk	2 "	2,008 " "
Verbó	12 "	4,488 " "
16 község,	250 p.	107,620 k. h.

Cserép vár. Báthori Andrásé és utódaié. Tartozékai voltak :

Cserépfalu	7,757 k. h.
Cserépváralja	2,547 „ „
Tard	7,541 „ „
3 község,	17,845 k. h.

Ónód vár. Királyi vár volt. A XVI. sz. első felében a Perényieké lett. Perényi Gábornak 1561-ben történt halála után a királyra szállott és azt Rákóczi Zsigmond szerezte meg. Tartozékai voltak :

Borsod vármegyében :

Emőd	8,575 k. h.
Gelej	5,581 „ „
Ónód	3,173 „ „
Szederkény	8,288 „ „
4 község,	25,617 k. h.

Zemplén vármegyében :

Belsőbücs (ma Borsod m.)	2,362 k. h.
Külsőbücs „ „	1,970 „ „
Sajókesznyéte	5,617 „ „
Tiszalúc	7,867 „ „
Megyaszon részbirtok 4 porta	
4 község,	17,816 k. h.

Együtt: 8 község, 43,433 k. h.

Szendrő vár. A Bebek család birtoka 1566-ig, a mikor az állhatatlan családnak ismét Zápolyához pártolt tagjától, Györgytől Miksa király elvette. Ettől kezdve királyi és fontos végvár. Tartozékai voltak : (1549.)

Abod	7 p.	5,414 k. h.
Borsod	8 „	1,464 „ „
Csehi	6 „	ma pusztá Szendrő határában
Edelény	37 „	6,094 k. h.
Felsőkelecsény	4 „	1,371 „ „
Felsőnyárad	8 „	2,218 „ „

Galvács	6 p.	2,605 k. h.
Kurittyán	3 "	1,193 " "
Ládbesenyő	11 "	1,807 " "
Rudóbánya	15 "	2,933 " "
Sajóarnót	5 "	2,575 " "
Sajóecseg	3 "	1,373 " "
Sajóivánka	3 "	1,782 " "
Sajókeresztúr	16 "	2,834 " "
Sajópálfala	2 "	12,45 " "
Sajóvamos	30 "	5,425 " "
Szendrő	45 "	9,330 " "
Szendrőlád	8 "	3,077 " "
Szirmabesenyő	3 "	1,624 " "
Szuhogy	5 "	2,962 " "
20 község,	225 p.	57,326 k. h.

1567-től Szendrőhöz tartozott a Gömör vármegyében volt Pelsőcz összes tartozékaival, 11 község 29,254 k. holddal és Rákos 4 község 14,488 k. h. Együtt összesen 34 község 91,068 kat. holddal.

A vármegyének 177 községéből és 630,755 k. h. területéből a Tokajhoz tartozottakkal együtt várbirtok volt 50 község 249,235 kat. holddal.

Abaúj-Torna vármegye.

a) a régi Torna vármegyében:

Szádvár vár. Bebekéké, 1567-től a királyé, a ki azt 1596-ban Dersffy Ferencznek adta zálogba. Tartozékai voltak: (1543.)

Almás	adózó 18 p.	4,254 k. h.
Bódvavendégi	17 "	1,673 " "
Derenk	3 "	2,549 " "
Görgő	25 "	6,244 " "
Hígvégardó	21 "	2,125 " "
Jabloncza	25 "	4,517 " "
Körtvélyes	11 "	2,921 " "
Méhész	1 "	705 " "
Perkupa	1 "	2,836 " "

Szentandrás	8 p.	2,728 k. h.
Szilás	12 "	3,327 " "
Szin	2 "	3,132 " "
Szőgliget	14 "	3,266 " "
Szöllősdó	18 "	1,854 " "
Varbócz	1 "	1,756 " "
15 község,	177 p.	43,887 k. h.

Gömör megyében:

Dernő	8 p.	4,677 k. h.
Hárskút	6 "	2,214 " "
Kovácsvágás	5 "	2,401 " "
Tornalja	2 "	6,486 " "
4 község,	21 p.	15,778 k. h.

Együtt: 19 község 59,665 k. h.

Torna vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben vingárti Horváth Gáspár kapta adományba. Ennek özvegyétől Magóchy Gáspár vette meg s családja birta. Tartozékai voltak: (1543.)

Áj	12 p.	3,711 k. h.
Horváti	3 "	885 " "
Rákó	6 "	1,604 " "
Torna	31 "	4,034 " "
Tornaújfalu	21 "	1,746 " "
Udvarnok	14 "	1,666 " "
6 község,	87 p.	12,646 k. h.

Gömör vármegyében:

Barka	11 p.	4,125 k. h.
Lucska	12 "	2,596 " "
2 község,	23 p.	6,721 k. h.

Együtt: 8 község 19,367 k. h.

b) *Abauj vármegyében:*

Nagyida vár. A Perényi család ősi birtoka. 1556-ban a várat Ferdinand hadai lerombolták, 1558-ban Perényi Mihály leányai praeficiáltatván, a birtokokat örökölték. Perényi Ferencz visszatérván Ferdinand király hűségére, 1563-ban a várhoz tar-

tozott jószágokat is visszakapta s azokat utódai birták. Tartozékai voltak: (1552.)

Abaújvár	6 p.	1,919 k. h.
Bodolló	5 "	1,348 " "
Csécs	8 "	4,262 " "
Hidasnémeti	7 "	1,448 " "
Makrancz	6 "	4,068 " "
Miglécz	4 "	1,043 " "
Nagyida	16 "	7,240 " "
Pányok	3 "	1,466 " "
Perény	4 "	5,794 " "
Szeszta	14 "	2,263 " "
Szigetbölzse	1 "	981 " "
Tornyosnémeti	9 "	2,968 " "
Zsadány	1 "	967 " "
13 község,	84 p.	35,467 k. h.

Boldogkő vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Báthori István kapta adományba s fivéreire ment át. 1578-ban Serényi Mihály és Gábor vették meg. Tartozékai voltak:

Árka	1,591 k. h.
Bodóközfalu	2,092 " "
Bodókövárnya	4,005 " "
3 község,	7,688 k. h.

Regécz vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Báthori István kapta, 1541-ben Serédy Gáspár és György örökbirtokul kapták. 1560-ban Ferdinand király a Serédyek nővére fiának, Alaghy Jánosnak adta, a kitől 1571-ben Alaghy András leányának, Judithnak fiáé, Magóchy Ferenczé lett, a kitől Rákóczi Zsigmond szerezte meg. Tartozékai voltak: (1552.)

Alsónovaj	1,315 k. h.
Baskó	5,150 " "
Felsőnovaj	810 " "
Garadna	2,032 " "
Fony	7,339 " "

Forró	3,423 k. h.
Hernádszentandrás	1,187 „ „
Kér	3,366 „ „
Regéczke	4,719 „ „
Abauj-Szántó	7,724 „ „
Vilmány	2,147 „ „
11 község,	38,212 k. h.

Füzér vár. A Perényieké. Perényi Gábor végrendelete szerint a királyé lett, a ki azt 1569-ben Báthori Mihálynak örökáron eladta, ennek 1585-ben történt halála után fivéreire szállott át. Tartozékai voltak: (1552.)

Detek	7 p.	1,748 k. h.
Füzér	25 „	10,212 „ „
Hollóháza	1 „	401 „ „
Kajata	2 „	1,538 „ „
Kápolna (ma puszta)	—	„ „
Komlós	1 „	946 „ „
Nyiri	8 „	2,900 „ „
Pálháza	2 „	1,163 „ „
Radvány	2 „	1,392 „ „
Vilmány	5 „	2,147 „ „
9 község,	53 p.	22,448 k. h.

Zemplén vármegyében:

Alsóregmecz	3 p.	2,509 k. h.
Biste	2 „	1,875 „ „
Felsőregmecz	2 „	861 „ „
Mátyásháza	2 „	1,251 „ „
Mikóháza	8 „	2,834 „ „
és 5 községben részbirtok		
5 község,	17 p.	9,330 k. h.

Együtt: 14 község 71,878 k. h.

Szalancz vár. A Perényieké volt. Hűtlenség czímén a királyra szállott, a ki azt Lossonczy Istvánnak adta, ettől præficiált leányaira, majd Lossonczy Anna harmadik férjére, Forgách Zsigmondra ment át. Tartozékai voltak: (1552.)

Alsócsáj	512 k. h.
Alsókemencze	2,316 " "
Bátyok	707 " "
Böd	1,705 " "
Csákány	1,671 " "
Felsőkemencze	1,966 " "
Kelecsenyborda	2,329 " "
Nagyszaláncz	3,555 " "
Nádaska	1,146 " "
Petőszinye	4,715 " "
Pusztafalu	3,034 " "
Rákos	1,837 " "
Rank	3,545 " "
Regeteruszka	3,491 " "
Újszállás	1,917 " "
Újváros	5,233 " "
Zír	710 " "
17 község,	40,387 k. h.

A vármegyében levő 264 község és 577,341 k. holdból várbirtok volt 74 község 200,735 k. h.

Szepes vármegye.

Gölnicz, Richnó, Szepesvár várak birtokaikkal együtt a Zápolya Jánoséi voltak. 1527-ben Ferdinand király azokat Thurzó Eleknek adományozta. Ennek 1543-ban történt halála után leánya Anna s férje, Báthori András Bonaventura országbíró kapták. Ennek gyermektelen halála után (1566) Thurzó Elek fivérének, Györgynek unokájáé, Thurzó Szaniszlóéi lettek, a kinek utódai birták azokat.

Gölnicz vár. Tartozékai voltak: (1538.)

Gölnicz	16 p.	10,121 k. h.
Nagykunchfalu	7 "	3,921 " "
Szepesremete	6 "	6,853 " "
Svedlér	13 "	15,413 " "
Szomolnok	15 "	5,976 " "
5 község,	57 p.	42,284 k. h.

Richnó vár. Tartozékai voltak: (1549.)

Folkmár	12 p.	4,320 k. h.
Hrisócz	3 "	1,585 " "
Kalyava	3 "	771 " "
Kluknó	11 "	6,125 " "
Kojsó	8 "	6,954 " "
Richnó	3 "	1,242 " "
Zakárfalu	3 "	1,075 " "
7 község,	43 p.	21,872 k. h.

Szepesvár vár. Tartozékai voltak: (1538.)

Alsósunyava	6 p.	3,233 k. h.
Alsószlovinka	4 "	3,104 " "
Baldócz	4 "	386 " "
Beharócz	4 "	865 " "
Dénesfalu	4 "	747 " "
Domán	15 "	2,230 " "
Dubrava	3 "	1,599 " "
Felsőszlovinka	4 "	4,912 " "
Hotkócz	5 "	várszolgák
Kisfolkmár	1 "	399 k. h.
Kolbach	7 "	1,185 " "
Kolesó	10 "	993 " "
Korompa	14 "	3,938 " "
Olysavka	3 "	594 " "
Szepesnádasd	2 "	346 " "
Szepesmindszent	12 "	2,885 " "
Szepessümeg	17 "	8,142 " "
Szlatvin	4 "	768 " "
Voikfalva	3 "	1,308 " "
Zsegra	3 "	1,684 " "
20 község,	125 p.	38,918 k. h.

Késmárk vár. Zápolya Jánosé volt, a ki azt hívének, Laszkó Jeromosnak adta. Ennek fia, Albert, előbb Rueber Jánosnak elzálogosította, majd 1579-ben eladta azt Thököli Sebestyénnek. Tartozékai voltak (a mit Laszkó Jeromos birt 1538-ban):

Felsőszunyava	3 p.	1,353 k. h.
Forberg	6 "	2,227 " "
Hodermark	4 "	2,991 " "
Kravján	6 "	4,247 " "
Kubach	9 "	7,311 " "
Lucsivna	6 "	3,355 " "
Menguszfalu	3 "	5,308 " "
Rokusz	10 "	2,297 " "
Schavnik	9 "	3,191 " "
Szepesvéghely	19 "	4,946 " "
Vikartócz	8 "	8,715 " "
11 község,	83 p.	45,941 k. h.

Dunajecz-Nedecz vár. Zápolyáé, majd a Laszkóéé, Laszko Albert 1599-ben eladta azt palocsai Horváth Györgynek. Tartozékai voltak :

Fridmann	3,495 k. h.
Jurgó	2,831 " "
Nagylipnik	3,784 " "
Mátyásfalu	3,042 " "
Nedecz	4,506 " "
Trips	2,045 " "
Újbéla	3,017 " "

községek. Ezeken kívül 67 dülő név van az eladó levélben felsorolva. Ezek közül ma megállapítható a dülőkkel azonos nevű 32 község 87,373 k. holddal.

A vármegye mai, összesen 215 községe 637,383 k. h. Ebből a XVI. században Lengyelországnak el volt zálogosítva Lubló várral együtt 16 város 89,787 k. holddal. A többiből várbirtok volt 75 község 236,388 k. holddal.

Sáros vármegye.

Hertnek vár. Tárczay Györgyé volt. A zápolyapárti úrtól elvette Ferdinand király és 1556-ban Forgách Simonnak adta. Tartozékai voltak : (1567)

Bartosfalva	3	p.	1,913	k.	h.
Boglyárka	1 $\frac{1}{2}$	«	1,631	«	«
Hertnek	6 $\frac{1}{2}$	«	3,125	«	«
Krive	2	«	2,596	«	«
Kruzslyó	2	«	1,762	«	«
Livó	4	«	4,587	«	«
Lukó	3 $\frac{1}{2}$	«	3,960	«	«
Ossikó	8	«	2,412	«	«
8 község	30 $\frac{1}{2}$	p.	21,885	k.	h.

Hönig-Újvár-vár. Tárczay György volt. Ferdinand király 1555-ben híveinek Péchy Gáspár és Márton testvéreknek adományozta. Tartozékai voltak: (1567)

Hönig	2 $\frac{1}{2}$	p.	3,000	k.	h.
Jakabvolya	1	«	1,009	«	«
Litinye	2	«	1,038	«	«
Olejnok	1	«	7,730	«	«
Péchujfalu	7	«	2,365	«	«
5 község	13 $\frac{1}{2}$	p.	15,142	k.	h.

Tarkő vár. Tárczay György volt. 1558-ban Ferdinand híve Dessewffy János kapta. Tartozékai voltak: (1567)

Décső	5	p.	1,642	k.	h.
Harcárlucska	3	«	644	«	«
Héthárs	22	«	1,639	«	«
Jesztreb	10	«	3,886	«	«
Kijó	8	«	2,683	«	«
Krivány	7	«	4,009	«	«
Lubotin	4 $\frac{1}{2}$	«	1,793	«	«
Nyírjes	7	«	1,197	«	«
Oroszvolya	2	«	1,035	«	«
Tárca	2 $\frac{1}{2}$	«	1,783	«	«
Tarkő	7	«	3,584	«	«
Viszoka	1 $\frac{1}{2}$	«	1,183	«	«
Vörösalma	3 $\frac{1}{2}$	«	1,328	«	«
13 község	73	p.	26,106	k.	h.

Palocsa vár. A palocsai Horváth családé. Tartozékai voltak: (1567)

Orló	2 p.	3,314 k. h.
Palocsa	6 "	3,822 " "
Schönviz	3 "	1,921 " "
Sztarina	2 "	1,571 " "
Uják	2 "	1,098 " "
5 község	15 p.	11,726 k. h.

Sáros vár. A Perényiek ősi vára volt. Ferdinand király elvette Perényi Pétertől és utódainak se adta vissza, de királyi várnak tartotta meg. Előbb Rueber Jánosnak, majd Dersffy Ferencznek zálogosította el, akitől a vár 1604-ben Csáky Istvánhoz került. Tartozékai voltak: (1567)

Hankócz	5 ¹ / ₂ p.	1,523 k. h.
Kozsan	3 "	881 " "
Kucsin	5 "	1,214 " "
Nagysáros	10 "	5,112 " "
Németjakabvágás	7 "	2,456 " "
Porubka	6 "	476 " "
Radács	3 ² / ₂ "	2,594 " "
Sebes	2 ¹ / ₂ "	1,850 " "
8 község	42 ¹ / ₂ p.	15,506 k. h.

Sóvár vár. A sóvári Soós családé. 1528-tól Eperjes város elfoglalva tartotta, de 1550-ben visszaadta a Soós családnak. Tartozékai voltak: (1567)

Gulyvész	4 p.	1,058 k. h.
Janó	2 "	804 " "
Keczerpálvágás	1 ¹ / ₂ "	2,120 " "
Német- és Tótsóvár	8 "	2,336 " "
Tapolybisztra	2 ¹ / ₂ "	2,253 " "
5 község	18 p.	8,571 k. h.

Kissároson, Komlóskeresztesen, Medgyesen, Sebesfalun és Tapolyhermányban részbirtokok.

Kapi vár. A kapivári Kapyaké. A Zápolya pártján volt Kapy (L.) Györgytől Ferdinand király 1537-ben elfoglaltatta, de a hozzá állott II. Györgynek visszaadta. Tartozékai voltak: (1567)

Fulyán	—	—	—	—	—	leégve	655 k. h.
Geralt	—	—	—	—	—	4 p.	1,844 „ „
Gerlachó	—	—	—	—	—	2 ¹ / ₂ „	1,521 „ „
Kapi	—	—	—	—	—	7 „	2,067 „ „
Kapipálvágása	—	—	—	—	—	3 „	1,363 „ „
Kökény	—	—	—	—	—	1 „	305 „ „
Láda	—	—	—	—	—	2 „	472 „ „
Lenartó	—	—	—	—	—	2 „	2,560 „ „
Malczó	—	—	—	—	—	2 „	3,271 „ „
Mátévágás	—	—	—	—	—	3 „	695 „ „
Szentgyörgy	—	—	—	—	—	1 „	242 „ „
Sznakó	—	—	—	—	—	2 „	2,036 „ „
Taplinémetfalu	—	—	—	—	—	2 „	909 „ „
Töltszék	—	—	—	—	—	2 „	2,211 „ „
Veneczia	—	—	—	—	—	2 ¹ / ₂ „	1,006 „ „
15 község	—	—	—	—	—	36 p.	21,157 k. h.

Makovicza-Zboró-vár. A Tárczay családé volt. 1540-ben Ferdinand király elfoglaltatta Tárczay Györgytől és Serédy Gáspárnak zálogosította el. Utána fivére György, ettől Serédy Miklósnak fia II. Gáspár örökölte. Ennek leánya Zsuzsanna, Ostrogh János lengyel herczeg neje, anyjának, Mérey Annának adta át, akitől második férje, Balassa András vette át. A XVII. század elején Rákóczy Zsigmond kezére került. Tartozékai voltak: (1567)

A mai makoviczai járásból:	46 község,	68,903 kat. holddal,
a „ szekesői	12 „	22,604 „ „
a „ tapolyi	17 „	24,262 „ „
Összesen: 75 község, 114,769 kat. holddal,		

a várhoz tartozott porták száma 200³/₄.¹

¹ Az egyes községek felsorolása sok helyet venne igénybe.

A vármegye mai 380 községe és 634,014 kat. hold területéből várbirtok volt 136 község, 281,862 kat. holddal.

Zemplén vármegye.

Tálya vár. 1541-ben már le volt rombolva. A XVI. század elején Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Báthori István kapta adományba. 1535-ben Serédy Gáspár kapta meg, utána fivére György, majd ennek veje Alaghy János, ez után meg fia András és leánya Judit örökölték. Judith előbb Magóchy Gáspárné, majd Rákóczy Zsigmondné volt és Tálya ez utóbbié lett. Tartozékai voltak : (1570)

Mád	5,525 k. h.
Rátka	2,012 " "
Tálya	6,623 " "
3 község	14,160 k. h.

Tokaj vár. Zápolya Jánosé volt. 1527-ben Báthori István kapta. 1536-ban Ferdinand király Serédy Gáspárnak 40,000 frtért elzálogosította. Ettől örökölte fivére Benedek, a Benedek fiának Jánosnak fiutód nélküli halála után 1558-ban II. Serédy Gáspár kapott rá adományt. Később Rákóczi Zsigmond előbb részletekben, majd egészen megszerezte a birtokokat. Tartozékai voltak : (1567)

Bekecs	4,455 k. h.
Berzék	1,429 " "
Bodrogkeresztúr	5,192 " "
Bodrogzsadány	800 " "
Hernádnémet	5,842 " "
Ond	1,322 " "
Szerencs	3,647 " "
Tarcal	9,311 " "
Tokaj	4,805 " "
Mezőzombor	6,803 " "
10 község	43,606 k. h.

Borsod vármegyében.

Tiszatarján	7,029 k. h.
Együtt 11 község	50,635 „ „

Sárospatak vár. Pálóczy Antal magvaszakadtával 1527-ben Perényi Péter kapta adományba. 1573-ban Miksa király Dobó István özvegyének és utódainak 100,000 r. frtért elzálogosította. 1592-ben Dobó Ferencz javára megújította Rudolf király a zálogjogot. Tartozékai voltak: (1567)

Borsi	6 p.	1,092 k. h.
Csernahó	6 $\frac{1}{2}$ „	1,069 „ „
Erdőbénye	10 „	7,954 „ „
Karád	12 „	11,631 „ „
Karos	4 „	2,312 „ „
Királyhelme	7 $\frac{1}{2}$ „	4,137 „ „
Kisgéres	7 „	3,337 „ „
Kistoronya	8 „	1,703 „ „
Kisújlak	3 „	513 „ „
Nagygéres	7 $\frac{1}{2}$ „	3,109 „ „
Nagytoronya	7 „	2,659 „ „
Ricse	5 „	4,454 „ „
Rudabányácska	4 „	2,086 „ „
Sárospatak	85 „	26,919 „ „
Sátoraljaújhely	16 „	12,434 „ „
Semjén	2 „	1,403 „ „
Szegi	5 „	2,809 „ „
Tolcsa	4 „	3,049 „ „
Vámosújfalu	5 „	1,850 „ „
Végardó	2 $\frac{1}{2}$ „	2,001 „ „
20 község	205 p.	96,521 k. h.

Kövesd vár. Pálóczy Antal magvaszakadtával 1528-ban Serédy Gáspár kapta, ennek halála után fivére Benedek örökölte. Ennek és fiának, Jánosnak magtalan halála után Serédy Miklós fia II. Gáspár kapott rá 1558-ban adományt. 1571-ben Balassa

Andrásra, mint Serédy II. Gáspár özvegyének Mérey Annának második férjére ment át. Tartozékai voltak: (1567)

Bodrogszerdahely	—	—	—	5 $\frac{1}{2}$ p.	4,291 k. h.
Felsőberezcki	—	—	—	1	“ 598 “ “
Kisczigánd	—	—	—	5 $\frac{1}{2}$ “	5,236 “ “
Kiskövesd	—	—	—	5 $\frac{1}{2}$ “	1,163 “ “
Nagyczigánd	—	—	—	6	“ 4,652 “ “
Nagykövesd	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$ “	2,209 “ “
Vajdácska	—	—	—	3	“ 2,857 “ “
7 község	—	—	—	29 p.	21,006 k. h.

Terebes vár. A Perényiek ősi birtoka. 1568-ban Perényi Gábor magtalan halála után nővérének, Erzsébetnek férjére, Homonnay Ferenczre ment át. Tartozékai voltak: (1567)

Dargó	—	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$ p.	2,545 k. h.
Egres	—	—	—	—	6	“ 974 “ “
Gálszécs	—	—	—	—	6	“ 4,905 “ “
Gercsely	—	—	—	—	3	“ 1,733 “ “
Gerenda	—	—	—	—	2	“ 576 “ “
Hardicsa	—	—	—	—	3	“ 4,146 “ “
Kereplye	—	—	—	—	1	“ 1,114 “ “
Kohány	—	—	—	—	6	“ 1,496 “ “
Miglész	—	—	—	—	3	“ 1,399 “ “
Nagyazar	—	—	—	—	5	“ 2,393 “ “
Nagyruszka	—	—	—	—	6	“ 1,227 “ “
Pelejte	—	—	—	—	3	“ 2,248 “ “
Szécskeresztúr	—	—	—	—	19	“ 4,660 “ “
Tarnóka	—	—	—	—	2	“ 636 “ “
Töketerebes	—	—	—	—	30	“ 10,800 “ “
Upor	—	—	—	—	1	“ 1,160 “ “
Vécse	—	—	—	—	5	“ 3,067 “ “
Zebegnyő	—	—	—	—	1	“ 874 “ “
18 község	—	—	—	—	104 $\frac{1}{2}$ “	45,893 k. h.

Csicsva vár. Báthori I. Andrásé volt. Utódának Györgynek hűtlensége miatt, fivére Báthori II. András kapta 1557-ben.

A XVI. század végéig Báthori Györgynek fia, István országbíró birta. Tartozékai voltak: (1567) a mai varannói járásban 23 község, 47,359 k. holddal.¹ 67³/₄ porta.

Barkó, Jeszenő várak. A Homonnay-Drugethek birták. Ezekhez tartoztak 1567-ben:

a mai homonnai járásban	59 község	124,628 k. holddal,
a " szinnai	" 29	" 105,663 " "
a " varannói	" 13	" 29,208 " "
a " sztropkói	" 3	" 3,679 " "
a " nagymihályi	" 1	" 3,600 " "
Összesen	105 község	266,778 k. holddal, 568 ³ / ₄ p.

Sztropkó vár. A Perényiek ősi birtoka volt. Perényi Gábor halála után 1568-ban a királyra szállott, aki azt gersei Pethő Jánosnak és örököseinek örökáron eladta 22,000 r. frtéért. Tartozékai voltak a mai sztropkói járásban 47 község, 69,339 kat. holddal, 122¹/₂ portával. (1567.)

*Nagymihály castrum-castellum.*² Az ungvármegyei Vinna várral együtt birták az Eödönffyek, a kik Nagymihályi, Vinnay, nagymihályi Pongrácz, nagymihályi Bánffy neveken is előfordulnak. Tartozékai voltak (1567):

Abara	3,319 k. h.
Márkcssemernye	1,171 " "
Csörgő	1,196 " "
Gercsely	1,733 " "
Krivostyán	703 " "
Leszna	1,179 " "
Nagymihály	3,728 " "
Oreszka	1,720 " "
Petróc	1,600 " "
Sztára	3,127 " "
Topolyán	835 " "
11 község	20,301 " "

¹ Ezt és a következőket a hely kimélése végett csak így emlitem.

² Mindkét elnevezés alatt előfordul.

A vármegye 447 községéből és 1.089,405 kat. hold területéből az Ónodhoz és Füzérhez tartozottakkal várbirtok volt 253 község, 672,109 kat. holddal.

Ung vármegye.

Vinna vár. Az Eödönffy családé volt. Tartozékai voltak:

Alsóribnyicze	1,436 k. h.
Bunkócz	1,201 „ „
Csecehó	1,314 „ „
Felsőremete	1,723 „ „
Felsőremete (ma) vasgyár	3,493 „ „
Felsőribnyicze	6,972 „ „
Gézsény	2,310 „ „
Hunkócz	3,171 „ „
Kalusa	2,369 „ „
Klokocsó	2,288 „ „
Németporuba	3,570 „ „
Osztró	1,044 „ „
Szobráncz	2,001 „ „
Sztrajnyán	2,577 „ „
Tarna	3,003 „ „
Váralja	2,885 „ „
Vinnabanka	5,240 „ „
17 község	46,597 k. h.

Az Eödönffyek azonban olykor az egész mai szobránczi járást birtokukban tartották és adóztatták.

Pálóc castum, castellum. A Pálóczy családé volt. Ennek magvaszakadtával 1527-ben Perényi Péter, 1546-ban Dobó Ferencz és Domonkos kaptak rá adományt és a XVI. századon át ők birták. Tartozékai voltak:

Császlócz	1,769 k. h.
Kelecseny	1,277 „ „
Kisrád	2,195 „ „
Nagygöcz	2,676 „ „

Palágykomorócz	1,030 k. h.
Pálócz	5,975 „ „
Rebrin	1,794 „ „
Solymos	3,083 „ „
Szenna	3,269 „ „
Tasolya	1,066 „ „
10 község	23,134 k. h.

Ungvár, Neviczke várak. A Homonnay-Drugeth családéi voltak. Hozzájuk tartoztak :

a) a mai ungvári járásban	19 község,	56,481 k. holddal,
b) a „ perecsenyi „	16 „	96,876 „ „
c) a „ bereznai „	15 „	99,082 „ „
d) a „ kaposi „	9 „	11,457 „ „
Összesen	59 község,	263,896 k. holddal.

1543-ban a Homonnayak birtokában volt községek száma csak 42 volt. A többi 17 községet később ők alapították.

Szerednye vár. A Dobó családé volt. Tartozékai voltak :

Andrasócz	989 k. h.
Bacsava	901 „ „
Bező	5,035 „ „
Budaháza	338 „ „
Csertész	938 „ „
Dobóruszka	2,099 „ „
Dubróka	1,922 „ „
Homok	1,012 „ „
Horlyó	3,443 „ „
Iglincz	2,011 „ „
Köblér	5,530 „ „
Lehócz	960 „ „
Mocsár	1,702 „ „
Orlyava	1,070 „ „
Pályin	2,035 „ „
Szerednye	4,007 „ „
Valkája	2,749 „ „

Zahar	1,307 k. h.
Závadka	849 „ „
19 község	38,897 k. h.

A vármegye mai 561,208 k. holdat kitevő 209 községéből várbirtok volt 105 község, 372,521 k. holddal.

Bereg vármegye.

Munkács vár. 1484-ben Corvin János hg. kapta adományba. Az 1514-iki III. t.-c. 8. §-a és az 1518-iki II. decr. 14. t.-cikkre a királyi udvar ellátására rendelte. Az ellenkirályok idejében hol Zápolya, hol Ferdinand foglalták el, 1562-ben Ferdinand a hűségére visszatért Balassa Menyhértnek 20,000 magyar aranyért úgy adta át, hogy a várat és birtokait foglalja el az ellenféltől, ha tudja. Balassa a várnak magának soha sem jutott birtokába. 1573-ban Magóchy Gáspár vette zálogba Miksa királytól, 1588-ban meg Rákóczi Zsigmond, mint Magóchy András özvegyének Alaghy Judithnak második férje, mostoha fiait kielégítve, megszerezte rá a zálogjogot. Tartozékai voltak:

Az 1484-iki adománylevélben csak 30 község van említve, mint a várhoz tartozó. 1550-ben a községek száma már 43. A XVI. század utolsó éveiben a várhoz tartozott:

a) a mai felvidéki járásban	11 község,	18,142 kat. holddal,
b) a „ latoreczai	28 „	31,033 „ „
c) a „ munkácsi	24 „	62,534 „ „
d) a „ szolyvai	16 „	49,171 „ „
e) a „ tiszaháti	12 „	50,087 „ „
Összesen	91 község	210,967 kat. holddal,

1600-ban összesen 955 házzal.

1550 után a községek száma 48-al szaporodott. Ezek mind új telepítések voltak. A várhoz tartozott összesen 316,524 kat. hold területen ma 158 község van, a melyek közül 67-et a tulajdonosok a XVII. század folyamán telepítettek.

Szentmiklós castrum-castellum. A Perényi család ősi birtoka. Tartozékai voltak: (1548)

Alsóvereczke	— — — — —	9 p.	3,123 k. h.
Beregszentmiklós	— — — — —	2 "	6,030 " "
Csonkapapi	— — — — —	8 "	3,045 " "
Dusztina	— — — — —	4 "	4,827 " "
Felsővereczke	— — — — —	7 "	3,533 " "
Gelénés	— — — — —	8 "	3,512 " "
Hársfalva	— — — — —	8 "	4,003 " "
Holubina	— — — — —	3 "	3,274 " "
Kölesér	— — — — —	3 "	566 " "
Mártonka és Nagytibava	— — — — —	2 "	4,467 " "
Pálos	— — — — —	6 "	3,209 " "
Papfalva	— — — — —	2 "	1,155 " "
Podhering	— — — — —	2 "	813 " "
Polena	— — — — —	2 "	8,379 " "
Repede	— — — — —	11 "	1,678 " "
Szolyva	— — — — —	13 "	3,571 " "
Szuskóújfalu	— — — — —	3 "	28 " "
Volócz	— — — — —	5 "	26,185 " "
19 község	— — — — —	96 p.	81,398 k. h.

A vármegye mai 245 községből és 657,392 k. hold területéből várbirtok volt 448,009 k. hold, melyen a XVI. század végén 109 község volt. Ma 176 község van azon.

Ugocsa vármegye.

Szőllős vár. A Perényiek ősi birtoka. Tartozékai voltak :

Alsósárad	— — — — —	1,226 k. h.
Egres	— — — — —	1,620 " "
Felsősárad	— — — — —	1,347 " "
Kiscsongova	— — — — —	719 " "
Nagycsongova	— — — — —	1,875 " "
Nagyszöllős	— — — — —	18,164 " "
Ölyvös	— — — — —	2,032 " "

Tiszaújlak	1,376 k. h.
Veresmart	2,536 " "
9 község	30,895 k. h.

Nyaláb vár. A Perényiek ősi birtoka. Hozzá tartozott: Királyházatölgyesfalva 2670 k. hold.

A vármegye 70 községe és 209,994 k. hold területéből várbirtok volt 10 község, 30,895 k. holddal.

Máramaros vármegye.

Huszt vár. Az 1514 és 1518-iki országgyűlések Munkács-
csal együtt a királyi udvar ellátására rendelték. A XVI. század
pártháborúi közben a magyar királyok és az erdélyi fejedelmek
közt folytonos vita tárgya volt a máramarosi sóbányák miatt
fontos vár. Azt hol a magyar királyok foglalták el, hol az erdélyi
fejedelmek. 1570-től állandóan az utóbbiak birtokában volt.
Tartozékai voltak:

Bustyaháza	3,559 k. h.
Dulfalva	8,448 " "
Iza	7,706 " "
Rónaszék	5,375 " "
Száldobos	2,794 " "
Talabor	4,622 " "
6 község	26,504 k. h.

és a *koronavárosok*:

Hosszúmező	7,732 k. h.
Huszt	16,598 " "
Máramarossziget	17,439 " "
Técső	22,398 " "
Visk	24,071 " "
5 község	88,238 k. h.

A vármegye 1,689,139 k. holdja és 147 községéből várbirtok volt: 11 község, 114,742 k. holddal.

A felsorolt várbirtokok a XIII. század folyamán imitt-amott némi módosulásokon is mentek át, amennyiben a királyok egyik-másik várnak egyik-másik birtokát külön is el-elzálogosították vagy eladományozták. A birtok megmaradt és rendesen más várhoz csatoltatott. Ezek a változások azonban egészben véve csekélyek voltak, úgy hogy a felhozott adatok csaknem teljes hűséggel tüntetik fel a XVI-ik század várbirtokainak állapotát.

Összefoglalva az elmondottakat: a felsorolt 21 vármegyében levő összesen 4763 községből és 12.614,104 kat. holdból a Felsőmagyarországon volt 122 várhoz összesen 2112 község, 6.279.087 kat. holddal tartozott és így a községeknek 44·33%-ja, a területnek 49·69%-ja volt várbirtok.

Dr. DEMKÓ KÁLMÁN.